

Reservation i kommunstyrelsen av Ewa Samuelsson (kd)

Kristdemokraternas förslag till budget för år 2004

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

MÄNNISKORNAS STAD	7
Inledning	7
Stockholm tillväxtstad – vad händer nu?	8
Rättvis skatteutjämning	9
Vallöften och svek	9
Förmynderi	9
KRISTDEMOKRATERNAS PRIORITERADE OMRÅDEN	10
Mer tid för barnen	11
Mindre barngrupper och ökad kvalitet	11
Trygghet och valfrihet för äldre	12
Satsa på personalen	12
Valfrihet även för äldre och funktionshindrade	12
Trygg och säker stad	13
Integration	13
Samgående mellan Kista och Rinkeby	14
Ytterstadens förnyelse	14
Utveckla en minoritetspolicy	15
Satsa på skolan	15
Bygg bostäder	15
Öka framkomligheten i trafiken	16
En hållbar stad	16
En framgångsrik idrottsstad	17
Förstärk demokratin	18
Medborgarkontor	18
Stadsdelsnämnderna	18
Skattesats	19
EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	19
Upphandling	19
Lokalrationaliseringar	19
Planerad användning av stadens resultat år 2003	20
Central medelsreserv	20
Koncernen Stockholms Stadshus AB	20
KOMMUNFULLMÄKTIGE M.M.	21

(kd):2

Stadens politiska organisation	21
Inrätta en stadsvakt	21
Förstärk arbetet mot diskriminering	21
Stockholms arbete med barnkonventionen	21
Medarbetarna	22
Satsa på personalen	22
Ledar- och kompetensutveckling	23
Slå samman Näringslivsnämnden och Integrationsnämnden	23
Jämställdhet	24
Ytterstadens förnyelse	24
Upphandling	25
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	25
STADSDELSNÄMNDERNA	26
Stadsdelsnämndernas uppgifter	26
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	26
Pedagogiska verksamheter	26
Förskoleverksamhet	26
Satsning på förskolan	26
Rättvisa mellan barnfamiljer	27
Familjedaghem	27
Avgiftsfri månad	27
Förskolans inriktning	27
Kommunfullmäktige beslutar följande:	28
Skolbarnsomsorg	28
Mellanstadieverksamhet	29
Kommunfullmäktige beslutar följande:	29
Grundskola	29
Värdegrunden	29
Föräldrarnas betydelse	30
Individualisering	30
Barn med behov av särskilt stöd	30
Verksamhet för barn och ungdom	31
Förstärk ungdomars inflytande	31
Öppna förskolor och parklekar	31
Ge alla möjlighet till kollo	31
Utveckla fritidsverksamheten	31
Kommunfullmäktige beslutar följande:	32
Kultur- och föreningsverksamhet	32
Kommunfullmäktige beslutar följande:	32
Äldreomsorg	32

Motverka åldersdiskriminering och se äldre som en tillgång	32
Satsa på kompetensutbildning inom äldreboenden	33
Anställ geriatriker	33
Anhörigvården	34
Satsa på en fortsatt utbyggnad av äldreboenden	34
Samarbete mellan staden och landstinget	34
Valfrihet	35
Invandrare i äldreomsorgen	35
Kommunfullmäktige beslutar följande:	36
Omsorg om funktionshindrade	36
Valfrihet	37
Boende	37
Kommunfullmäktige beslutar följande:	38
Individ- och familjeomsorg inkl socialpsykiatri	38
Familjehem	38
Stöd det civila samhällets insatser	39
Missbruk	39
Våld mot kvinnor	39
Psykiskt funktionshindrade	40
Fysisk verksamhet	41
Naturområden, skötsel av parkmark och snöröjning	41
Agenda 21	41
NÄRINGS- OCH MILJÖNÄMNDEN	41
Miljöcentrum	42
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	42
STADS- OCH MILJÖNÄMNDEN	42
Värtan Sjöstad – en ekologisk stadsdel	42
Söderortsvisionen	43
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	43
IDROTTSNÄMNDEN	43
Utveckling och investering av idrottsanläggningar	44
Isbanan i Kungsträdgården	45
Jämställdhet	45
Idrott för barn och ungdomar	45
Idrott för funktionshindrade	45
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	46
STOCKHOLM GLOBE ARENA	46
GATU- OCH FASTIGHETSNÄMNDEN	46
Bygg fler bostäder	46
Tillgänglighet	47

(kd):4

Försäljning av mark och byggnader	47
Förebygg kriminalitet	47
Öka framkomligheten	48
Kollektivtrafiken	48
Trafikinformatik och trängselavgifter	49
Trafiksäkerhet	49
Flygkapacitet i Stockholmsregionen	49
Sjöbussen	50
Gratis parkering för miljöbilar	50
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	50
BOSTADSBOLAGEN	51
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	52
UTBILDNINGSNÄMNDEN	52
Värdegrund	52
Gymnasieskolan	52
Dyslexicentrum	54
Elever med utländsk bakgrund	54
SFI	54
Vuxenutbildning	55
Folkhögskolor	55
Vuxna förståndshandikappade	55
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	56
KULTURNÄMNDEN	56
Kulturskolan	57
Biblioteken	57
Kulturhuset	58
Kulturstödet	58
Sponsring	58
Överföring till stadsdelsnämnderna	59
Tillgänglighet för funktionshindrade	59
Stadsarkivet	60
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	60
STADSMUSEINÄMNDEN	60
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	60
STOCKHOLMS STADSTEATER AB	60

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	61
INTEGRATIONSNÄMNDEN	61
Mänskliga rättigheter och arbete mot diskriminering	61
Bygg kontaktnät, effektivisera SFI, snabbare ut i arbetslivet	62
Utveckla en minoritetspolicy	62
Regionalt flyktingmottagande	63
Ytterstadens förnyelse	63
Bredbandsutbyggnad	64
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	64
STOCKHOLMS STADS BOSTADSFÖRMEDLING AB	64
Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktige	65
SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN	65
S:t Lukas	65
Hemlöshet	65
Familjerådslag	66
Familjerådgivning	66
Minskat socialbidragsberoende	67
Samverkan med landstinget	67
Gruppboheter	67
Stiftelsen Hotellhem i Stockholm	68
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	68
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN	68
Myndighetsutövning	68
Miljöprogram	69
Markföreningar	69
Trafikmiljö	70
Livsmedel	70
Agenda 21	70
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	71
RENHÅLLNINGSNÄMNDEN	71
Kompostering	72
Biogassopbilar	72
Fastighetsnära källsortering	72
Förskolor och skolor	72
Återvinningscentraler	72

(kd):6

Farligt avfall	72
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	72
KYRKOGÅRDSNÄMNDEN	73
STOCKHOLM VATTEN AB	73
Hammarby Sjöstad	73
Biogasutveckling	73
Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige	74
CENTRAL MEDELSRESERV	74
SPECIFIKATION AV EKONOMISKA FÖRÄNDRINGAR	75

Kristdemokraternas förslag till budget för år 2004

MÄNNISKORNAS STAD

Inledning

För många är staden i första hand gator och trafik, hus med bostäder och företag, historiska byggnader och minnesmärken, parker och andra grönområden, vatten, broar och andra materiella ting.

Vi kristdemokrater vill betona staden som en mänsklig gemenskap. Stockholm är stockholmarnas stad – både de inföddas välbekanta livsmiljö och den stad de nyinflyttade lär känna. Det viktiga i denna miljö är *det mänskliga nätverket*. Precis som bostadshus, företag och arbetsplatser, dagis, skolor, serviceinstitutioner av olika slag kräver en fysisk infrastruktur av vägar, broar, kommunikationer så fordrar det mänskliga nätverket sin sociala infrastruktur.

En stad bestående av helt oberoende, fristående individer är inte möjlig. Stadens liv formas av små och stora mänskliga grupper och gemenskaper där människor möts, kompletterar varandra, formas, lär sig ta hänsyn. Viktigast bland dessa gemenskaper är de små naturliga gemenskaperna – familjen, vänskretsen, arbetslaget, föreningen osv. Det är här de flesta besluten fattas som påverkar människors vardag och liv. Stadens politiska verksamhet ska vara utformad så att den med olika medel stöder en god, utvecklande gemenskap i hela det mänskliga nätverket.

Därför vill vi kristdemokrater att allt som kan utvecklas och beslutas av förtroendevalda i kommunfullmäktige och nämnder ska börja med det *mänskliga* perspektivet. Mänskliga rättigheter för individer och minoriteter ska respekteras samtidigt som integration och mångfald gynnas.

Stockholm ska vara barnens stad. Barnomsorg, skola, fritidsverksamhet, idrott och annan verksamhet för unga, ska vara trygg, hälsosam och utvecklande och bidra till både personlig självtillit och ”kompisanda” över alla gränser mellan människor och grupper.

Stockholm ska vara föräldrarnas och familjernas stad. De som har ansvaret för barns uppväxt och fostran ska känna att de har stöd och valfrihet när de tar detta ansvar. Alla ska ha möjlighet att välja den barnomsorg och den skola de önskar. Och när det krisar ska familjerådgivning, socialtjänst och frivilliga mänskliga insatser finnas till hands.

Stockholm ska vara de äldres stad. Det ska vara lätt för pensionärer att efter förmåga få fortsätta arbeta, få ett uppdrag eller annan uppgift i samhället. Stockholm måste bli bättre på att tillvarata äldres livserfarenhet och kunskaper. De äldre som behöver hemtjänst eller annat stöd i det dagliga livet eller som har behov av plats i särskilt boende ska skyndsamt få det.

Stockholm ska vara de anställdas, företagarnas och frivilligarbetarnas stad. Företagsklimat, arbetsmiljö och möjligheten för arbetslösa att få jobb ska staden så långt möjligt förbättra. Alla former av diskriminering av individer och grupper ska motarbetas. Frivilliga insatser och arbete som främjar gemenskap ska stödjas på olika sätt.

Kristdemokraternas budgetförslag vill alltså betona den mänskliga infrastrukturen. Framför allt gäller det att bygga en ”ring av omsorg” om de mest utsatta, de svagaste och mest behövande individerna och grupperna i vår stad. I det arbetet måste den offentliga sektorn konstruktivt samverka med, stödja och inspirera de små naturliga gemenskaperna. Politiken ska bidra till mänsklig gemenskap, inte passivisera eller ersätta det civila samhället.

Stockholm tillväxtstad – vad händer nu?

Under perioden 1998 – 2002 förnyades Stockholm och kvaliteten på stadens viktiga verksamheter förbättrades. Kristdemokraterna medverkade till en politik som förbättrade äldreomsorgen, förskolan, skolan och handikappomsorgen. Stadens ökade skatteintäkter genom inflyttningar och fler människor i arbete gav tre miljarder ytterligare till skola, vård och omsorg och ledde till att skatten kunde sänkas. Minskade kostnader för socialbidrag genom att arbete i stället för bidrag blev en paroll där ord fick genomslag i verklig handling till nytta för staden men framförallt för varje enskild person. Den ekonomi vi överlämnade var mycket stark och med ett överskott på mer än 2 miljarder 2002.

Den s-märkta strategin där man angriper den borgerliga politiken som ett systemskifte för en nedmontering av välfärden, faller platt till marken.

Systemskiftet gäller något helt annat! Det handlar om enskilda personers möjlighet att få makt över sin egen vardag inte minst genom skattesänkningar som ger mer pengar i plånboken. Viktiga reformer för att förnya välfärden och öka valfriheten för den enskilde. Hemtjänstpeng som ger de äldre med hemtjänst möjlighet att välja utförare.

Dessa framsteg för valfriheten lever nu i stor osäkerhet. Den nya majoritetens hållning är att återkommunalisera den ena verksamheten efter den andra trots att man sagt att en utvärdering först skall genomföras. Det råder stor osäkerhet ute bland våra entreprenader om vad som väntar runt hörnet vilket gör att deras planering av verksamheten riskerar att ligga still i avvaktan på....?. Inga avknoppningar kommer att förberedas och nya hemtjänstföretag kommer knappast att startas. Den för stockholmarna så positiva reformen riskerar att dö söt-döden istället för att utvecklas.

Under den föregående mandatperioden var tillväxten av friskolor och fristående förskolor stark. Allt fler barn, elever och föräldrar valde olika fristående alternativ. Omkring 30 % av alla förskolebarn går nu i enskilt driven förskola. Omkring 13 % av eleverna går i fristående grund- och gymnasieskolor. Denna utveckling har goda möjligheter att fortsätta om bara viljan finns och prioriteringar görs.

Rättvis skatteutjämning

Vänstermajoritetens skattehöjningar riskerar nu att leda till att människor återigen hamnar i en beroendeställning i samhället. Fler socialbidragstagare då lönen inte kommer att räcka till. Det måste vara lönt att arbeta och det måste löna sig med bättre utbildning. Skattehöjningar kan möjligtvis kortsiktigt lösa kommunens behov av mer resurser men på sikt handlar det om en utförsbacke. Stockholm måste fortsätta att vara en tillväxtstad och genom att fler kommer i arbete genereras mer skatteintäkter.

Ett stort orosmoln, som nu även majoriteten ser ger skugga över ekonomin, är skatteutjämningen. De närmaste åren kommer skillnaden mellan inkomst- och kostnadsutjämning att öka. Stockholmsarna kommer att betala än mer till andra delar av landet och stockholmsarna riskerar själva att drabbas av nedskärningar i verksamheterna. Att inte ens låginkomsttagarna i Stockholm skall kunna känna trygghet i att deras kommunalskatt stannar kvar inom kommungränserna är ohållbart. Det är av största vikt att översynen av skatteutjämningsystemet leder till att staten tar ett större mått av finansieringsansvar för utjämningsystemet.

Vallöften och svek

Socialdemokraterna gick till val på att utmåla den förra majoritetens politik som orättvis, att klyftorna och utanförskapet ökade, och att välfärden monterades ner. Man gick till val med 99 löften som skulle ses som ett kontrakt mellan väljarna och socialdemokraterna. Det vi nu ser är att det ena fagra vallöftet efter det andra läggs på hyllan! Det är ingen svår uppgift för väljarna att kunna bocka av och jämföra vallöften med svek. Detta gäller inte heller ”bara” Stockholm även socialdemokraterna i regeringen förde väljarna bakom ljuset och fick en valseger med löften som nu inte hålls.

Förmynderi

Majoritetens budget karaktäriseras av en förmyndar- och ”veta bäst”- attityd. Människorna är objekt för deras förda politik och den ökar medborgarnas beroende av stadens service och minskar varje individs och familjs eget utrymme att påverka sina omständigheter.

I stället för att se människor som subjekt som kan tänka själva och styra över sina liv och därmed öka valfriheten, så skall alla in i samma fälla och egna initiativ undanbedes. Det handlar om människors rätt och möjlighet att känna trygghet och fatta egna beslut om sin vardag. Detta gäller inte minst barnomsorgen. Genom maxtaxereformen och allmänna förskolan styrs föräldrars val i en riktning.

Att vänstermajoriteten i sin retorik ofta pratar om demokrati och vikten av människors delaktighet är liksom en annan sak. Det gäller bara så länge man följer deras politik.

Kristdemokraterna var initiativtagare till den tak-över-huvudet garanti som genomfördes under förra mandatperioden. Den var i sig framgångsrik men inte tillräcklig för att kraftigt minska den sociala nöden hos Stockholms missbrukare och hemlösa. Den nya majoritetens förslag till budget är otydligt angående vad som ska ske med garantin. En åtstramning verkar vara på gång för de hem-

lösa genom att de måste söka socialtjänstens tillstånd för att få tak över huvudet. En stödgaranti borde utvecklas som tar vid där tak-över-huvudet garantin tar slut.

Återkommunaliseringen är i full gång och det kreativa samarbete med frivilligorganisationerna som utvecklats under förra mandatperioden är i utförsbacke. Majoritetens budgetförslag uttrycker en nedlåtande syn på vad frivilligorganisationerna kan göra. Var och varannan vecka avbryts välutvecklade samarbeten med mycket framgångsrika organisationer.

Den nya majoriteten säger sig vilja ha ett blandat boende och en blandning av upplåtelseformer i alla stadsdelar. De är dock inte beredda att respektera detta i praktiken. Behovet av ökad självständighet, av ökad grannsamverkan, av att få kontroll över sitt eget boende och sina egna boendekostnader är större i ytterstaden än i innerstaden. Dessa möjligheter undanröjs av den nya majoriteten genom att inte tillåta omvandling till bostadsrätter i ytterstaden. Detta ökar segregationen då inte minst invandrare sett möjligheten att kunna göra en bostadskarriär. Återigen s-majoritetens syn på människor som vill påverka sina liv.

Frivilligorganisationer, avknoppningar och andra fristående aktörer bidrar till nytänkande genom antingen upphandling av olika verksamheter eller genom införande av olika valfrihets-/pengsystem. Den nya majoritetens tilltro till andra aktörer än stadens egna förvaltningar är emellertid liten. Detta visar att för den nya majoriteten är medlen viktigare än målen. Det viktiga för kristdemokraterna är att den gemensamma sektorn har en gemensam skattefinansiering. Utförandet kan med fördel ske av en mångfald av aktörer.

När det gäller personer med funktionshinder kommer de också att drabbas av inskränkningar i sina liv genom den njugga inställningen till valfrihet. Det socialdemokratiska förmyndarsamhället förkväver individens eget val och förvandlar den enskilde till en klient i stadens äldre- och handikappomsorg.

KRISTDEMOKRATERNAS PRIORITERADE OMRÅDEN

En ökad välfärd och förbättrade livsvillkor för barn och äldre är kristdemokraternas viktigaste prioritering. Staden ska bli Sveriges bästa kommun när det gäller valfrihet, omsorg och livskvalitet för barnen och de äldre.

Våra prioriterade områden är fortfarande vård, skola och omsorg. Vi vill se en ökad valfrihet och köpkraft för barnfamiljerna, ökat ekonomiskt utrymme för enskilda familjer och pensionärer genom sänkt inkomstskatt.

Goda förutsättningar finns för detta om de små naturliga gemenskaperna, som familjen, grannskapet och arbetsgemenskapen tillåts fungera och människors egna resurser tas tillvara. God omsorg och utvecklat stöd när det behövs kan kombineras med ökad valfrihet och respekt för varje barns och varje äldres integritet och olikhet. Kristdemokraterna avser att särskilt granska den nya majoritetens politik ur barnens och de äldres perspektiv. Den socialdemokratiska ”vet bäst - attityden” och höjda skatter fråntar människor makten över en stor del av sina liv .

Mer tid för barnen

I storstadens höga tempo lever många människor under hård press. Stressade barn och vuxna är effekten av en samhällsutveckling där de flesta barnfamiljer lever utan marginaler, såväl vad avser ekonomiska tillgångar som tid. Den minutjakt och brist på marginaler i tillvaron som de flesta barnfamiljer lever under inverkar självfallet negativt på både barns och vuxnas livskvalitet. Att skapa mer tid för barnen måste vara ett viktigt politiskt mål liksom att människor ska kunna leva på sin lön och slippa bidragsberoende. Fungerande familjer leder till färre separationer, mindre stress och magsår, mindre risk för drogmissbruk osv. Om vi vill tränga tillbaka den rotlöshet och vilshenhet som existerar hos många barn och ungdomar idag måste samhället tydligt visa sin uppskattning av ansvarstagande föräldrar. Vi får aldrig det problemfria samhället, men utan fungerande hem och familjer, där föräldrar tar ansvar för sina barn, finns inte ens förutsättningar för att skapa den trygghet som motverkar både våldsbegåringar och drogberoende.

En satsning bör ske på att förkorta väntetiderna till familjerådgivningen så att väntetiden för det första besöket inte överstiger tre veckor. Familjerna i Stockholm måste få ökade praktiska och ekonomiska möjligheter att välja den kombination av minskad arbetstid och barnomsorg utanför hemmet som passar varje familj bäst.

Det familje- och arbetsliv som utformats av socialdemokratiska regeringar, från Myrdal och framåt, har skapat ett förmynderi och brist på valfrihet som lett till de negativa effekter vi ser i dag. Den fullständigt ensidiga subventionen av vissa barnomsorgsformer, och bristen på möjligheter att välja andra lösningar, har nu accentuerats ytterligare genom införandet av maxtaxan.

Kristdemokraterna vill att staden hos regeringen ansöker om att fritt få nyttja statsbidragen till förskolan på ett sätt som ger barnfamiljerna maximal valfrihet. Om detta har Kristdemokraterna och Miljöpartiet gemensamt motionerat i Riksdagen.

Mindre barngrupper och ökad kvalitet

Kommunfullmäktige bör besluta om ett tak för barngruppernas storlek i förskolan och arbetet för att minska barngruppernas storlek borde ha inletts redan under 2003. Vårt krav står kvar och Kristdemokraterna avsatte 150 mnkr mer än majoriteten för minskade barngrupper.

Enligt modern utvecklingsforskning kan inte små barn relatera till alltför många människor i sin närmaste omgivning. Småbarnsgrupper bör inte överskrida 13/14 barn och syskongrupper bör inte överskrida 17/18 barn.

Familjedaghemmen behöver en renässans i staden. För många familjer som värdesätter små barngrupper och en hemlik miljö är de ett bra alternativ. Det ska vara möjligt att få familjedaghem i alla delar av staden. Därför behövs en informationssatsning och särskilda åtgärder för att locka fler att arbeta som

dagbarnvårdare. Familjedaghem ska upplevas som ett likvärdigt alternativ till förskola.

Förskolan bör betona trygghet, omsorg och lek. För de yngsta är omsorgen särskilt viktig. Den pedagogiska utvecklingen kan sedan tillta med växande ålder. Mindre barngrupper, föräldrasamverkan och ändamålsenliga lokaler ökar möjligheterna för personalen att göra ett bra jobb.

Trygghet och valfrihet för äldre

De flesta äldre lever friska under en stor del av sin ålderdom och kan utveckla sina egna färdigheter samtidigt som de kan utgöra ett stöd för sin omgivning. De äldres möjligheter att hjälpa och stötta varandra bör bättre tas tillvara av staden. Vid biståndsbedömning bör hänsyn tas till många äldres behov av små insatser oftare än endast några längre pass. Kristdemokraterna vill uppmärksamma de omfattande arbete som anhöriga gör i äldreomsorgen. En satsning behövs för att stödja de som vårdar anhöriga bland annat genom olika former för avlastning och genom anhörigrupper som ges stöd och handledning. Utbyggnaden av särskilda boenden har under den föregående mandatperioden varit hög och måste under kommande år fortsätta. Fler platser behövs också bland annat för korttidsboende.

Satsa på personalen

I majoritetens budget saknas konkreta förslag till hur man ska åtgärda de brister som idag finns i demensvården. Demens är en uppmärksammas sjukdom som allt fler människor drabbas av. Idag räknas den som vår fjärde största folksjukdom. Särskilt bör de som bor i särskilt boende uppmärksammas så att de får genomgå demensutredning. För att de demenssjuka ska få en värdigare och bättre vård bör äldreomsorgspersonal erbjudas utbildning om demens. De kan därefter fungera som handledare åt annan vårdpersonal. Utbildning och kunskap minskar den psykiska påfrestning det innebär att arbeta med denna grupp av människor och det ökar säkerheten för den demente. Kristdemokraterna avsätter resurser för att inleda detta arbete.

Den stora sjukfrånvaron måste åtgärdas och varje långtidssjukskriven måste få en egen rehabiliterings- och utvecklingsplan. Det handlar om åtgärder på arbetsplatsen men det handlar också i stor utsträckning om varje enskild persons livssituation. Staden har ett ansvar att öka delaktigheten och möjliggöra flexibla arbetsformer, arbetssätt och arbetstidslösningar.

Valfrihet även för äldre och funktionshindrade

Genom införande av valfrihets-/pengsystem under föregående mandatperiod har ett viktigt steg tagits för att ge de äldre valfrihet när det gäller hemtjänst och de äldre och funktionshindrade valfrihet i avlösar- och ledsagarservice. Denna valfrihetsrevolution är med den nya majoritetens tillträde hotad. Fler och fler äldre väljer att själva påverka hur deras vård ska se ut. Tyvärr ser inte den nya vänstermajoriteten värdet av att även de äldre får välja omsorgsgivare och boende. Valfrihet förminskas till en fråga om att välja mat och kläder.

Trygg och säker stad

För att vårt samhälle ska vara tryggt och säkert att leva i bör alla människor ta ett ansvar. Vi måste alla som individer känna att vi har det samlade samhällets stöd för att till exempel våga anmäla brott och vittna om sådant vi sett. Den socialdemokratiska regeringen, med stöd av vänsterpartiet och miljöpartiet, väljer att nedprioritera huvudstadspolisen på ett sätt som gränsar till ren mobbning. Stockholmspolisen har en minskande och alltmer utarbetad personal och ett skenande budgetunderskott på åtskilliga hundra miljoner.

I denna situation är det därför särskilt viktigt att Stockholms stad tar sitt ansvar för brottsförebyggande arbete och trygghetsskapande åtgärder. Det är glädjande att det i stadsdelsnämnderna på många håll nu finns fungerande lokala brottsförebyggande råd. Staden bör dessutom ta ett större ansvar för den konkreta bevakningen av allmänna platser genom att en kommunal stadsvakt inrättas. Detta är en uppgift som blir än mer angelägen när huvudstadsregionens statliga polis så tydligt sätts på undantag av regeringen.

En mängd undersökningar och utredningar visar också på att bra park- och gångvägsbelysning ökar trygghetskänslan hos de som vistas där. I parker och på andra offentliga platser där överfall skett bör staden överväga att inrätta kameraövervakning. Som ett sätt att skapa trygghet och förhindra ytterligare överfall är kameraövervakning av offentliga platser en rimlig åtgärd.

Integration

Integration gäller inte bara invandrare. Det är en ömsesidig process där företrädare för majoritetsbefolkning och minoriteter av olika slag möts och berikar varandra. Denna process är lika viktig för alla individer och grupper som har svårt att accepteras i arbets- och samhällsliv, t ex fysiskt eller psykiskt funktionshindrade, hemlösa, personer som söker komma ur ett drogmissbruk eller sådana som lämnat en kriminell bana och vill inlemmas i samhället. Det är viktigt att integrationsprocessen för olika individer och grupper tar tillvara människors egna initiativ och förmågor. ”Tycka-synd-om-mentaliteten” leder lätt till ett omhändertagandeperspektiv.

Det socialdemokratiska omhändertagandeperspektivet har varit särskilt framträdande inom integrationspolitiken när det gäller invandrare. Förutsättningarna för integration i samhället måste erbjudas omgående när någon flyttar till Sverige. Arbete ger möjlighet till viktiga sociala kontakter och till att lära sig språket. Möjligheterna till praktik/arbete kombinerat med svenskundervisning knuten till individens yrkes-, utbildnings- eller intresseområde bör utvecklas enligt de olika framgångsrika försök som startat under föregående mandatperiod. Det är alldeles för många invandrare som p g a svårigheter att validera utbildningar utför arbeten som de är överkvalificerade för.

Staden måste fortsätta bevaka att arbetsförmedlingarna även låter personer med ofullständiga kunskaper i svenska anmäla sig som arbetssökande. Samarbetet mellan stadsdelar, arbetsförmedlingar och företag måste vidareutvecklas så att

varje nyinvandrad person snabbast möjligt kommer ut i praktik, arbete, utbildning eller annan meningsfull sysselsättning.

Varje nyinvandrad familj ska dessutom erbjudas en kontaktfamilj eller kontaktperson. Helst ska en kontaktperson ha liknande yrkeserfarenheter, utbildning eller intressen som flyktingen/invandraren. En framgångsrik verksamhet för rekrytering av kontaktpersoner ("flykting-guider") har startats och bör vidareutvecklas.

Ett regionalt flyktingmottagande i kombination med en flyktingpeng bör genomföras. Med ett regionalt flyktingmottagande motverkas de inlåsnings effekter som idag finns med det kommunala flyktingmottagandet i framförallt storstadsregionerna. En flykting bör ha samma möjligheter som den som är bosatt i Sverige när det gäller möjligheten att söka bostad, arbetsplats, svenskundervisning mm i hela Stockholms- och Mälardalsregionen oberoende av kommungränserna. "Kommunplaceringen" bör alltså ersättas av flyktingens eget fria val grundat på god information om bostads- och arbetsmöjligheter inom regionen. På kristdemokratiskt initiativ har staden uppvaktat regeringen med krav på regionalt flyktingmottagande men frågan har tyvärr begravts i en utredning.

Samgående mellan Kista och Rinkeby

Kristdemokraterna vill som ett viktigt integrationsprojekt se ett samgående mellan Kista och Rinkeby stadsdelsnämnder. Detta område utgör trots nedgången i IT-branschen Stockholms hetaste tillväxtregion och har stora tillgångar i en mångkulturell befolkning. Genom ett samgående skulle de båda stadsdelsnämndernas särart kunna tillvaratas och nya spännande utvecklingsmöjligheter se dagens ljus. Dessutom skulle grönområdet mellan stadsdelarna kunna utvecklas så att det skapar kontakter och ger en känsla av ett gemensamt offentligt rum istället för att isolera stadsdelarna från varandra. Utbildning, företagssamhet och arbetsmarknad, kultur-, sport- och fritidsverksamhet skulle också vinna på en samordning av dessa stadsdelars resurser.

Ytterstadens förnyelse

Satsningar på Stockholms ytterförorter är ovärderliga investeringar i framtiden. Därför ska Stockholms ytterstad bli levande samhällen där bostäder, skolor, företag, myndigheter samt olika typer av service och demokratiska institutioner ska finnas. Regeringen har infört den sk stopplagstiftningen för att förhindra att staden genom bostadsbolagen investerar sina egna medel i upprustning och förnyelse i ytterstaden. Staden uppvaktade regeringen med krav på att få nyttja dessa medel för en omfattande investering i de människors livsmiljöer som finns i främst miljonprogramsområdena. Då denna uppvaktning tyvärr inte kröntes med framgång bör staden, inom ramen för sina övriga resurser, genomföra ett investeringsprogram som på fyra år omfattar 2 mdkr.

Alla Stockholms förorter, inte minst våra så kallade "miljonprogramsområden" präglas av stora tillväxtpotentialer. Där ska bostadsmiljöerna rustas upp och kompletteras med arbetsplatser och verksamheter av olika slag. Alla förvalt-

ningar, bolag och övriga verksamheter i Stockholms stad ska samverka för att genomföra denna ”Ytterstadens förnyelse”. Stadsdelsnämnderna blir centrala i denna utveckling med stöd av andra nämnder och bolag. Varje stadsdelsnämnd bör ha ansvaret för att utveckla medborgarinflytandet i denna process. Erfarenheter kan hämtas ur den tidigare Ytterstadssatsningen, men de avgörande besluten om olika satsningar ska alltid fattas av respektive stadsdelsnämnd.

Utveckla en minoritetspolicy

Sveriges riksdag har fattat beslut om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Informationsinsatser och andra åtgärder behövs i kommunerna för att detta riksdagsbeslut ska få lokalt genomslag. Därför bör en samrådsgrupp bildas under kommunstyrelsen med företrädare för i Stockholm verksamma organisationer för samer, romer, judar, finnar och tornedalsfinnar och dessa gruppers minoritetsspråk. Samrådsgruppen bör tillsammans med kommunstyrelsen utforma en minoritetspolicy. Exempel på liknande kommunalt samarbete med de nationella minoriteterna kan hämtas från bland annat Göteborg.

Satsa på skolan

Det är viktigt att det finns en god relation mellan skolan och hemmet. När eleven skrivs in i skolan bör även föräldrarna ”skrivas in” för att markera att skolan önskar ett samarbete. Ett ”kontrakt” bör tecknas om ansvars- och rättighetsfördelningen mellan elever, föräldrar/vårdnadshavare och skola.

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Dessa baskunskaper är avgörande för elevens förmåga att tillgodogöra sig övrig undervisning i skolan. Elever med inlärningssvårigheter måste garanteras rätt att få extra stöd och kristdemokraterna avsätter mer resurser till barn i behov av särskilt stöd. Det är också viktigt att elever med speciell fallenhet för ett ämne uppmärksammas och ges ytterligare stimulans för att utvecklas vidare. Ökad individualisering är nödvändig för att kunna tillgodose alla elevers olika behov. Individualisering kan ske såväl inom klassen som genom nivågrupperingar. Inrättandet av profilklasser inom språk, matematik och estetiska ämnen är ett sätt att möta dessa behov och har inneburit en ökad valfrihet. Särskilda handlingsplaner mot mobbning ska finnas och tillämpas på alla skolor.

För att skapa trygghet och trivsel i skolan måste verksamheten baseras på en god och väl förankrad värdegrund. Varje skola måste arbeta aktivt för att förverkliga värdegrunden i sin dagliga verksamhet, göra den till något levande och konkret. Etik måste levas, den kan inte bara sägas utan den skall genomsyra hela skolans arbete. Skolorna har i uppdrag att redovisa sitt värdegrundsarbete i sina kvalitetsredovisningar. Stadens skolinspektörer och även de nya förskoleinspektörerna skall bevaka värdegrundsarbetet.

Bygg bostäder

Utmaningen att bygga bostäder i Stockholmsregionen måste tas på största allvar. Under föregående mandatperiod var bostadsbyggandet betydligt större än under den period socialdemokraternas senast styrde. Byggandet under den borgerliga majoriteten skedde i princip endast på redan exploaterad mark och all-

männytan ökade gradvis sitt byggande. Nya spännande stadsdelar som Hammarby Sjöstad växte fram. City fick många nya bostäder bland annat genom att parkeringshus byggdes om och påbyggnader gjordes på kontorshus.

Majoriteten har bestämt sig för att stoppa omvandlingen till bostadsrätter även i ytterstaden. Det är beklagligt att majoriteten inte tilltror de som bor i allmännyttan att kunna ta ett större ansvar för sitt boende och sin boendemiljö och få ett bättre grepp om sina boendekostnader.

Flera förslag från majoritetens sida framstår som mycket gåtfulla. Ett kommunalt byggbolag ska utredas, vilket vi kristdemokrater säger nej till. Det är knappast ett kommunalt byggbolag som kan skapa ökad konkurrens i byggbranschen. Allmännyttan föreslås köpa hyresfastigheter i innerstaden. För närvarande är fördelningen mellan hyres- och bostadsrätter ca 50 % vardera och allmännyttan äger flera tusen lägenheter i innerstaden. Bruksvärdesprincipen är därför fullt tillämpbar i dagsläget. Den stora omvandlingen sker även fortsättningsvis i det privata fastighetsbeståndet, en fråga som ytterst regeringen förfogar över.

Öka framkomligheten i trafiken

Att lösa Stockholmsregionens trängsel- och framkomlighetsproblem är en av de viktigaste uppgifterna de närmaste åren. På lång sikt bör inriktningen vara att utveckla Stockholmsregionen till en flerkärnig region så att beroendet av innerstaden kan minska. Ökad pendling och tätare kontakter i Mälardalen gynnar också en sådan utveckling.

Stockholm behöver en satsning på kollektivtrafiken och utbyggda trafikleder. Tvärbanan skall förlängas och gå till Kista, vilket är viktigt för kommunikationen inte minst mellan Rinkeby och Kista.

Innan ett system med trängselavgifter prövas eller införs permanent bör frågan prövas i en folkomröstning. Införandet av ett sådant system kräver att det finns en folklig acceptans. Trängselavgifter i trafiken kan tillsammans med modern trafikinformatik ses som ett sätt att åstadkomma en spridning av trafikflödet över dygnet och därmed effektivisera utnyttjandet av befintlig infrastruktur och minska miljöbelastningen. Det är viktigt att investeringar och nya leder byggs innan trängselavgifter införs.

En hållbar stad

En hållbar utveckling är detsamma som en hälsosam och hållbar livsmiljö för den enskilde. Det finns ett nära samband mellan hälsa och välbefinnande och faktorer som ren luft, rent vatten, hälsosamma livsmedel med mera. Effekterna av en offensiv miljöpolitik ger ett tydligt kvitto i form av minskade ohälsokostnader.

En av 2000-talets största utmaningar är att utveckla Stockholm i hållbar riktning. En hållbar utveckling förutsätter att vi når mål avseende god ekonomisk, social och ekologisk utveckling. Staden behöver ett miljömål bland sina övergripande inriktningsmål. Att miljöhänsyn integreras i stadens alla verksamheter är en hörnsten i miljöarbetet. Agenda 21-arbetet i stadsdelsnämnderna bör förstärkas.

Byggandet i Stockholm bör bli mer ekologiskt bland annat genom att utbyggnaden av en ny stadsdel i Värtan ska byggas långsiktigt hållbart. De erfarenheter som vunnits i samband med byggnationen av Hammarby Sjöstad ska tas tillvara.

Kristdemokraterna vill genomföra en storskalig satsning på Stockholms vattenvägar bland annat genom att utveckla sjöbussen. Båtpendling kan hjälpa till med att lösa kapacitetsbristen i kollektivtrafiken och minska trängseln på vägarna. Majoriteten säger att de vill satsa på Sjöbussen men inga pengar finns avsatta för att utveckla projektet. Kristdemokraterna anslår medel för planarbete och marknadsföring.

Kristdemokraterna vill gärna se att Stockholm blir Europas miljöbilshuvudstad. Vår ambition är att fem procent av nybilsförsäljningen i Stockholm ska vara miljöbilar om fem år. För att nå målet måste fler stockholmare bli intresserade av att införskaffa miljöbilar i stället för konventionella fordon. Därför är det viktigt att skapa incitament för att skaffa miljöbilar. Ett av de viktigaste åtgärderna som Stockholms stad kan göra för att öka intresset för miljöbilar är att införa gratis parkering för miljöbilar.

En framgångsrik idrottsstad

Idrotten sattes tydligt på den borgerliga majoritetens dagordning. 2002 utsågs Stockholm till Europas idrottshuvudstad. Motiveringen var att staden gjort stora satsningar på tillgänglighetsskapande åtgärder för handikappade och att man satsat på bredd-, barn- och ungdomsidrott samt tjejidrott. Kristdemokraternas målsättning är att fortsätta stödja idrott för barn och ungdomar och att prioritera tjejidrotten. Behovet av hallar i staden är stort. Nya hallar byggs i Stockholm idag genom att den förra majoriteten handfast satte igång processen. Stockholmarna kan idag glädjas åt de stora upprustningarna av idrottsplatser och många fotbollplaners konstgräs, vilket ökat nyttjandegraden.

Staden genomförde under åren 1998 -2002 flera idrottssatsningar som finansierades genom att resurser frigjorts i samband med markexploatering. Denna nya finansieringsform, där näringslivet istället för skattebetalarna är med och bekostar upprustningar och nybyggnationer, är mycket positiv. Tyvärr sätter den nya majoriteten stopp för extern finansiering och i stället belastas skattebetalarna trots att det många gånger inte behövs eller också skjuts angelägna idrottssatsningar på framtiden.

Den unika satsningen på att bygga en stor underjordisk idrottsanläggning under Stadshagen omintetgjordes. Satsningen som var värd 300 mnkr skulle vara helt finansierad av byggföretag som fått tillåtelse att bygga bostäder på nord-västra Kungsholmen. Många idrottsklubbar, exempelvis innebandy-, volleyboll och handbollsföreningar får därför försätta att bedriva en verksamhet där bristen på lediga träningstider i hallarna är stor.

Förstärk demokratin

En stark lokal demokrati där människor känner att de kan påverka bygger på två saker: att människor ges förutsättningar och resurser att utöva sina demokratiska rättigheter och att stadens styrande inte i onödan låser in medborgarna i ogenomträngliga byråkratiska system eller begränsar deras valmöjligheter. Valfrihet och rättvisa således. Människor kan ges ökade förutsättningar och resurser att utöva demokratiska rättigheter genom att medborgarförslag införs i alla stadsdelsnämnder, genom att brukarråd, föräldrastyrelser, anhörigråd och liknande införs i olika verksamheter och genom att ungdomar uppmuntras att påverka sin egen fritid och kan få stöd av sin stadsdelsnämnd.

Det socialdemokratiska "vet bäst-samhället" riskerar att begränsa de demokratiska möjligheterna genom att politisera sådant som inte behöver vara föremål för politiska beslut. Valfriheten ökar genom att den äldre själv får välja hemtjänstutförare och att föräldrar kan välja skola åt sina barn istället för att politiker eller tjänstemän gör det. Genom den respekt och det utrymme som då skapas inbjuds medborgarna att medverka till att förbättra sin stad.

Demokratiarbete måste tas på allvar och genomsyra all verksamhet i staden. Det hjälper inte att centralt tillsätta en demokratiberedning för att det skall få genomslag. Vi ser med en blandning av spänning och oro fram emot hur demokratifrågorna kommer att behandlas av den nya majoriteten för än så länge kan det bara sammanfattas som mycket väsen för lite ull.

Medborgarkontor

Det är viktigt att man som medborgare har en rimlig chans att få en överblick över stadens olika verksamheter, beslutsvägar och möjligheter till hjälp och stöd. Varje stadsdelsnämnd bör ha minst ett Medborgarkontor som med fördel kan samlokaliseras med till exempel stadsdelsbibliotek. Till medborgarkontoren kan människor söka sig för att få hjälp att kontakta myndigheter och hitta information om all verksamhet inom staden. Medborgarkontoren ska vara den självklara bryggan mellan medborgare och stadsdelsnämnd. De ska erbjuda medborgarna en möjlighet att granska sina politiker och därmed bilda sig en uppfattning om politiska skiljelinjer och hur olika partier och enskilda politiker har agerat. Man ska också kunna lämna medborgarförslag till stadsdelsnämnden och få svar inom en månad.

Stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnderna bör ges större frihet att utforma verksamheten i sitt område. För detta behövs tydliga mål, uppsatta av kommunfullmäktige, men stor frihet att själva välja medel. Kristdemokraterna vill att stadsdelsnämnderna ska ha ansvaret för de lokala biblioteken, för samlingslokalerna och för bidragsgivningen till Hemgårdarna och 4H-gårdarna.

De politiska besluten bör fattas så nära varje medborgare som möjligt. Beslut som kan fattas av enskilda, av familjer eller av andra små naturliga gemenskaper ska inte föras upp till någon politisk nivå. I en så stor stad som Stockholm är stadsdelsnämnder en bra praktisk organisation för reellt medborgarinflytan-

de. Den geografiska närheten till ett medborgarkontor och till de som är ansvariga för verksamheten har stor betydelse.

Skattesats

Kristdemokraterna prioriterar satsningar på att förbättra olika verksamheter, i första hand våra kärnverksamheter. För kristdemokraterna kommer medborgarnas behov, verksamhetens kvalitet och utveckling i första hand.

Det är viktigt att människorna i staden ges större möjlighet att själva kunna vara med och prioritera hur deras pengar skall fördelas. Ett ökat ekonomiskt utrymme skall därför ges enskilda, familjer och pensionärer genom skattesänkningar när det finns utrymme.

För 2004 föreslås att kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17.83 per skattekrone, vilket innebär en sänkt skatt med 25 öre jämfört med år 2003. Begravningsavgiften föreslås vara 7 öre per skattekrone år 2004. Det innebär en oförändrad avgift i förhållande till 2003.

EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

Upphandling

Upphandlingsarbetet och personalens möjlighet till avknoppning bör fortsätta. Den politiska uppgiften att vara företrädare för medborgarna och kunna identifiera deras olika behov renodlas då, vilket är positivt. Majoriteten vill tyvärr återkommunalisera verksamheter, avsluta upphandlingar och avbryta personalens möjligheter att avknoppa. Flera beslut som fattats om att avbryta upphandlingar kommer med all sannolikhet majoriteten att få betala stora skadestånd för. Enbart dessa skadestånd riskerar att uppgå till tiotals mnkr.

Stadens LOTS-funktion kan komma att behöva stärkas liksom stadens egen beställarfunktion. Stadens målmedvetna arbete under perioden 1998-2002 med att upphandla olika verksamheter i kombination med arbetet med åtaganden och kvalitetsgarantier ledde till att kvaliteten i olika verksamheter kunde öka. Det blev möjligt att jämföra olika utförare med varandra och genom valfrihets-/pengsystemen möjligt för den enskilde att välja den tjänst man bedömer ger högre kvalitet. Troligen har också stadens generella kostnader kunnat sänkas jämfört med att inga upphandlingar bedrivits. En långsammare kostnadsökning är en trolig effekt av upphandlingsarbetet. Detta är den nya majoriteten i full gång att avbryta. Det kommer att leda såväl till sämre kvalitet som högre kostnader.

Lokalrationaliseringar

Stadens lokalkostnader kan minskas genom olika rationaliseringar. Anslaget för omstruktureringar kvarstår. 60 mnkr fördelas på samtliga nämnder som en vinst av lokalrationaliseringar.

Planerad användning av stadens resultat år 2003

Kristdemokraterna vill avskaffa miljöfonden och avsätter inga medel för dessa. Marksanering ska i första hand ske av den som förorenat, i andra hand av staten. Behovet av marksanering i staden är stort men en särskild Miljöfond vore att sända en felaktig signal som i framtiden förvärrar problemen. Kristdemokraterna vill också avskaffa Kompetensfonden.

För övriga disponeringar anser vi att en avsättning på 100 mnkr ska göras för kompetensutveckling av personalen inom äldreomsorgen. Ingen avsättning bör göras för ytterstadssatsningen. Istället bör bostadsbolagen, SISAB och Centrum Kompaniet AB avsätta medel för projektet "Ytterstadens förnyelse".

Central medelsreserv

Kristdemokraterna föreslår följande förändringar i Central medelsreserv. Till Kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov avsätts 289 mnkr. I Centrala medelsreserv avsätts pengar för:

Ökade kostnader för hemlösa 12 mnkr.

Ökade kostnader för frivilligorganisationer 8,1 mnkr.

Ökade kostnader för låglönegrupper 100 mnkr.

Koncernen Stockholms Stadshus AB

Kristdemokraterna föreslår att Stadsteatern får i uppdrag att medverka i Kulturskolans verksamhet fr.o.m. 2004 till ett värde av 25 mnkr. På så vis får fler barn upptäcka teaterns värld och därmed verkar Stadsteatern än mer aktivt för att nå nya publikgrupper.

Bostadsbolagen, SISAB och Centrumkompaniet ska medverka i det nya projektet "Ytterstadens förnyelse" till ett värde om sammanlagt 2 mdkr under mandatperioden.

Att se till att medborgare även utanför innerstaden får tillgång till bredband är en rättvisefråga. Utbyggt bredband påskyndar möjligheten till integration och ökar möjligheten att delta i det demokratiska arbetet. Ett väl utbyggt fibernät i hela staden stimulerar även företagandet och ökar tillväxten i regionen.

Tyvärr har vänstermajoriteten stirrat sig blind på trådlösa projekt och därmed har utbyggnaden av IT-infrastruktur fördröjts. Utbyggnaden måste genast starta och hålla högt tempo. De allmännyttiga bostadsbolagen får i uppdrag att bygga ut bredband genom att hyra fiberförbindelser av Stokab och sedan ge hyresgästerna stor valfrihet i utbudet.

Stockholm den 14 maj 2003

EWA SAMUELSSON

Gruppledare Kristdemokraterna

KOMMUNFULLMÄKTIGE M.M.**Stadens politiska organisation**

Kristdemokraterna vill avskaffa arbetsmarknads- och integrationsberedningen. Behovet att utveckla den demokratiska organisationen är stort och en utredning om stadens politiska organisation är välkommen. Inte minst gäller detta efter incidenterna i valet 2002. Integrationsnämnden bör slås samman med Näringslivsnämnden då integrationsarbetet i allt ökande grad fokuserar behovet av arbete.

Inrätta en stadsvakt

Staden bör ta ett större ansvar för ordningshållningen på offentliga platser. Detta innebär inte att staden ska överta den statliga polisens uppgifter. En stadsvakt ska inrättas med ansvar just för att förebygga ordningsstörningar och brott på allmänna platser. Försök med detta finns redan i stadens regi, genom centrum- och områdesvärdar, i ett par stadsdelar. Denna verksamhet bör därför utökas och permanentas. Stadsvakterna kan på offentlig plats ha befogenhet att avvisa, avlägsna, omhänderta eller gripa ordningsstörare och brottslingar vid brottstillfället (juridiskt samma ställning som ordningsvakter).

Förstärk arbetet mot diskriminering

En central funktion i staden, "Stadens Ombudsmän", bör inrättas direkt under Kommunfullmäktige. Denna funktion, som organisatoriskt kan jämföras med stadens revisorer, ska arbeta på Kommunfullmäktiges uppdrag för att förebygga, uppmärksamma och följa upp arbetet mot olika former av diskriminering. Uppgifterna som idag utförs av stadens äldreombudsman, funktionshinderombudsman samt diskriminerings- och jämställdhetsfunktionär, alla placerade som en del av Stadsledningskontoret, bör finnas hos denna "Stadens ombudsmän".

Stockholms arbete med barnkonventionen

Kristdemokraterna ser fram emot en diskussion om hur barnkonventionen ska tillämpas i staden. Barns rättigheter måste lyftas fram och förstärkas. Barnkonventionen och den Europeiska konventionen till skydd för mänskliga rättigheter är grundläggande verktyg för detta.

Det är i ett sådant arbete viktigt att man försöker utgå från barnkonventionens *anda* och inte bara presenterar paragrafer i konventionen. Konventionens inledning brukar alltid glömmas bort. Den är en kraftfull uppmaning till länderna att skydda familjemiljön:

"Konventionsstaterna

.....

som är övertygade om att familjen, såsom den grundläggande enheten i samhället och den naturliga miljön för alla dess medlemmars och särskilt för barnens utveckling och välfärd, bör ges nödvändigt skydd och bistånd så att den till fullo kan ta på sig sitt ansvar i samhället,

som erkänner att barnet, för att kunna uppnå en fullständig och harmonisk utveckling av sin personlighet, bör växa upp i en familjemiljö, i en omgivning av lycka, kärlek och förståelse,

.....

(utdrag ur inledningen till Konventionen om barnets rättigheter)

Politiska beslut om barn får inte fungera så att man *ersätter* familjens uppgifter med kommunala eller statliga, istället för att ge familjen ”skydd och bistånd” *så att den kan ta på sig sitt ansvar*. Vi kristdemokrater kommer därför noga att följa arbetet i nämnder och styrelser och i kommunfullmäktige för att bevaka att familjesynen i besluten följer barnkonventionens intentioner.

För Kristdemokraterna är huvudsaken att barn inte behandlas som ”fristående objekt” för kommunpolitiska beslut utan att man respekterar barnet som familjemedlem och i största möjliga mån ger skydd och stöd åt familjerna. En sådan åtgärd är exempelvis att familjerådslag får ökad användning inom socialtjänsten.

Det är inte bara olika politiska organ som ska samråda om barnens väl. Också föräldrarna måste så långt möjligt tas med i beslutsprocessen. Många som försöker tillämpa barnkonventionen i kommunens verksamhet verkar se överdrivet individualistiskt på barnet. Det kristdemokraterna vill betona är barnet som en del i små naturliga gemenskaper – familjen, dagisgruppen, idrottsklubben, skolklassen osv.

Barns rätt till sina föräldrar, föräldrarnas rätt att välja barnomsorg och skola för sina barn, barns rätt till skydd mot övergrepp och deras rätt att framföra åsikter i frågor som berör dem är några av de områden som är viktiga för att ge barnen en naturlig, integrerad plats i vår stad.

Medarbetarna

Satsa på personalen

Stockholms stad är en av landets största arbetsgivare med cirka 46 000 anställda. Staden har därmed en mycket viktig uppgift att fylla - att vara en god och attraktiv arbetsgivare. ”Personalen är vår främsta resurs” sägs det ofta. Detta slagord måste också omsättas i praktisk handling eftersom det är genom handling som våra värderingar kommer till uttryck. Arbetet för jämställdhet och mångfald skall prioriteras.

Kristdemokraterna tror på människors inneboende kraft och vilja att påverka och därför måste stadens medarbetare ges möjlighet till ett ökat inflytande över sin egen arbetssituation och arbetsmiljö samt aktivt kunna delta i utvecklingsprocesser. Arbetsmiljön nämns ofta som en orsak till det stora ohälsotalet. Problemet är dock mer komplext än så och gäller människors hela livssituation. Detta undanröjer inte stadens ansvar att aktivt arbeta för en bättre arbetsmiljö. Detta arbete måste ske i nära samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare och gäller såväl psykisk som fysisk arbetsmiljö.

Ledar- och kompetensutveckling

I ledarutvecklingsarbetet ska staden på ett tidigt stadium satsa på att vidareutbilda personer som visar intresse och ledaregenskaper. Det är av stor vikt att staden satsar på ledarutveckling med tydliga inslag av hur man som ledare tar tillvara sina medarbetare. Att bli sedd, att få uppskattning och beröm likaväl som konstruktiv kritik, är inslag som tydliggör medarbetarens roll på arbetsplatsen. Kompetensutveckling skall vara prioriterat både i centrala insatser som gäller hela staden och i de olika verksamheternas planering. Inom äldreomsorgen bör särskilt behovet av demensutbildning lyftas fram. Det gäller både för biståndsbedömare och de som arbetar direkt i vården. En förhållandevis stor grupp vårdbiträden saknar utbildning och staden måste därför erbjuda dessa en grundutbildning.

För att motverka den stora personalbristen inom vården bör också det påbörjade arbetet med att få fler invandrare att i samband med svenskundervisning också prova på arbete få fortsätta. För att motivera personal att stanna kvar i stadens verksamheter skall olika vägar för karriärutveckling för till exempel socialsekreterare och sjuksköterskor arbetas fram.

Dagens försök med att spara i kompetenskonton bör utökas så att på sikt alla stadens förvaltningar ingår. På ett likartat sätt som den enskilde erbjuds spara i kompetenskonto, bör staden erbjuda den enskilde att med avdrag kunna spara i en pensionsförsäkring. Stockholms stad ska verka för att personal kan erhålla heltidsanställningar genom en friare syn på arbetstidens förläggning till exempel genom att införa årsarbetstid. Att kunna påverka sin arbetstid är ett konkret exempel på delaktighet. Det kan gälla flexiblare arbetstidslösningar, individuella schemaläggningar eller exempel som 3-3-modellen.

Dessutom bör medarbetarna ha möjlighet till friskvård och förebyggande hälsovårdsinsatser som till exempel viktnäringsgrupper och sluta röka-grupper. För att motverka arbetsskador bör personal inom vården särskilt erbjudas utbildning i tunga lyft och möjlighet till styrketräning. Som jämförelse kan nämnas att brandmän har möjlighet att träna på arbetstid.

Kristdemokraterna vill avskaffa Kompetensfonden.

Slå samman Näringslivsnämnden och Integrationsnämnden

För flyktingar och anhöriginvandrare i arbetsför ålder är ett jobb det som snabbast bidrar till integration i samhället. Mötet med arbetskamrater, kunder och andra i kontakt med arbetsplatsen innebär både språkträning och kulturella erfarenheter. Dessutom har många av invandrarna språkkunskaper, utbildning och arbetserfarenheter som kan bidra till att höja kompetensen inom Stockholms företag, organisationer och förvaltningar.

Under de senaste åren har insikten om att arbete är en snabb väg in i det svenska samhället och till goda kunskaper i svenska språket spritt sig och omfattas numera även av vänsterpartier. Av detta följer emellertid inte att den föreslagna arbetsmarknads- och integrationsberedningen bör inrättas. Istället bör stadens

insatser för näringsliv, arbetsmarknad och integration/flyktingmottagning samordnas genom att Näringslivsnämnden och Integrationsnämnden slås samman.

Också andra personer än invandrare med svårigheter att få ett jobb skulle gynnas av en samordning av näringslivs- och integrationsfrågor. Det gäller bl.a. personer med olika slag av funktionshinder eller missbruksproblematik.

Det ter sig därför naturligt att samordna stadens insatser för näringsliv, arbetsmarknad och integration/flyktingmottagning.

Näringslivs- och integrationsnämnden skulle få följande huvuduppgifter:

- Näringslivsfrågor i huvudsak enligt näringslivsnämndens hittillsvarande uppgifter
- Integrations-, flykting- och minoritetsfrågor enligt Integrationsnämndens hittillsvarande uppgifter.
- Utveckling och samordning av vissa övergripande utvecklingsprojekt och arbetsmarknadsåtgärder i samverkan med statliga myndigheter, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.
- Framtids- och utvecklingsfrågor med kansli för utvecklingsdirektören.

Jämställdhet

Politiska beslut, även sådana som inte uttryckligen handlar om jämställdhet, påverkar kvinnor och män olika. Kommunförbundets projekt JämKom har utvecklat analysinstrument för jämtegring, 3 R-metoden. Genom att jobba med frågor kring Representation (vem beslutar/verkställer), Resurser (hur fördelas resurserna) och Realia (vilka villkor/normer styr de förstnämnda kriterierna) kan man analysera verksamheten ur ett jämställdhetsperspektiv. Analysen visar hur makten fördelas mellan kvinnor och män och hur kön påverkar hur verksamheten utformas och organiseras. Det handlar om att klargöra vilka normer som styr, något som vanligtvis är så självklart i en verksamhet att det inte syns. Detta kan till exempel leda till att tjejer får tillgång till lika stor idrotts- och fritidsbudget som killar.

Ytterstadens förnyelse

Satsningar på Stockholms ytterstad är ovärderliga investeringar i framtiden. Stockholm är Sveriges starkaste tillväxtregion och det finns därför ett särskilt stort intresse hos näringslivet att investera här. Ett så omfattande förnyelsearbete som vi förespråkar innebär dock även omfattande investeringar av stadens förvaltningar och bolag. De närmaste fyra åren vill kristdemokraterna investera 500 mnkr om året, sammanlagt 2 miljarder. Pengarna tas ur Stadshus AB. Den ytterstadssatsning och storstadssatsning som parallellt pågått under några år ska samordnas tillsammans med en rad andra investeringar under begreppet ”Ytterstadens förnyelse”.

Upphandling

Stadens målmedvetna arbete med att upphandla olika verksamheter i kombination med arbetet med åtaganden och kvalitetsgarantier har lett till att kvaliteten i olika verksamheter ökat. Det har blivit möjligt att jämföra olika utförare med varandra och genom valfrihets-/pengsystemen möjligt för den enskilde att välja den tjänst man bedömer ger högre kvalitet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för **Kommunfullmäktige m.m.** godkänns.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

2. Stadshus AB uppmanar AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Centrum Kompaniet i Stockholm AB och Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, att medverka i Ytterstadens förnyelse till en total kostnad om 2 mdkr under fyra år.
3. Avskaffa Arbetsmarknads- och integrationsberedningen
4. Inte inrätta en Konsumentnämnd.
5. Slå ihop integrationsnämnden och näringslivsnämnden
6. Slå ihop Kulturnämnden och stadsmuseinämnden
7. Inrätta en kommunal stadsvakt med uppgift att skapa trygghet och förebygga brott på stadens offentliga platser.
8. Inrätta en central funktionsenhet, direkt underställd Kommunfullmäktige benämnd "Stadens Ombudsmän".
9. Avskaffa Kompetensfonden och Miljöfonden.
10. Avslå en reservation av medel för stadsdelsförnyelse i samband med bokslutet 2003.
11. I samband med bokslutet 2003 reservera medel, 100 mnkr, för kompetensutveckling av personalen inom äldreomsorgen.
12. Erbjudandet till stadens personal om att spara i kompetenskonto utvidgas till samtliga förvaltningar.
13. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda möjligheterna att erbjuda personal att med avdrag kunna spara i en pensionsförsäkring.
14. Möjliggöra upphandling i konkurrens av verksamheter och tjänster i staden.
15. Stadshus AB uppmanar AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder att bygga ut bredband i ytterstaden genom att hyra fiberförbindelser av Stokab och sedan ge hyresgästerna stor valfrihet i utbudet.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

STADSDELSNÄMNDERNA

Stadsdelsnämndernas uppgifter

För att på bästa sätt ta tillvara den möjlighet som närheten mellan politiker och väljare innebär, måste stadsdelsnämnderna aktivt arbeta för att stärka den lokala förankringen. Det försök som många stadsdelsnämnder genomfört med så kallade medborgarförslag, som innebär att varje medborgare i stadsdelen kan lägga förslag till nämnden, bör införas i alla stadsdelsnämnder.

Som en viktig del av stadsdelsnämndernas uppgifter ska höra att verka för ökad trygghet och minskad kriminalitet. Genom inrättande av lokala brottsförebyggande råd ska stadsdelsnämnderna samverka med andra aktörer för att förebygga brott. Främst bör nämnderna samverka med polis, näringsliv och olika frivilligorganisationer. De stadsdelsnämnder som inte har brottsförebyggande råd uppmanas att inrätta sådana.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för **stadsdelsnämnderna** godkänns.

Pedagogiska verksamheter

Förskoleverksamhet

Satsning på förskolan

Det är förvånande att majoriteten inte har avsatt några pengar för att minska antalet barn i barngrupperna, trots de löften som getts i valrörelsen. Kristdemokraterna vill minska barngrupperna i förskolan, i första hand för de minsta barnen. Ett tak för småbarnsgrupperna bör vara 13-14 barn per småbarnsgrupp och för de äldre 17-18 barn. Staden kan lägga fast en övre gräns för gruppernas storlek, ett tak, även om varje förskola och stadsdelsnämnd bör avgöra detaljerna efter hur den lokala situationen ser ut. Kristdemokraterna avsätter 150 mnkr mer än majoriteten för att inleda en minskning av barngrupperna snarast under 2004. Genomförandet skall planeras i nära samarbete med ansvariga för förskolan .

Kristdemokraterna vill ha en helt ny familjepolitik som ger föräldrarna mer tid för barnen. Därför vill vi införa ett statligt barnomsorgskonto och kraftigt höja nivån i föräldraförsäkringen, så att varje familj får möjlighet att välja den form av barnomsorg som passar dem bäst. Denna politik minskar trycket på förskolan. Men samtidigt måste barngrupperna i förskolan minskas.

Maxtaxan är inte en åtgärd för kvalitet i förskolan, utan var ett lockbete för småbarnsföräldrarna i valet 1998. Reformen är starkt underfinansierad och beräknas kosta staden drygt 90 mnkr. Tendenserna pekar på att barnen är längre tid i förskolan, vilket innebär ökade kostnader för staden. Majoritetens avsikt är

därtill uppenbarligen enligt budgetförslaget att med politiska medel "öka andelen barn som går i förskolan". Detta förstärker orättvisorna inom barnomsorgen och förvärrar kvalitetsproblemen i förskolan. I stället bör en mångfald alternativ eftersträvas där föräldrarnas eget val respekteras.

Rättvisa mellan barnfamiljer

Orättvisorna mellan barnfamiljerna är idag stora och till nackdel för de familjer som på hel- eller deltid väljer att inte nyttja den barnomsorg som har kommunalt stöd. Kristdemokraterna vill att staden hos regeringen ansöker om att fritt få nyttja statsbidragen till förskolan på ett sätt som ger barnfamiljerna maximal valfrihet

Staden bör på alla sätt öka rättvisan mellan barnfamiljerna och myndigförklara föräldrarna. Stockholm ska erbjuda olika former av barnomsorg. Likvärdigt stöd skall ges till kommunala förskolor och familjedaghem, enskilt drivna familjedaghem, föräldra- och personalkooperativ och privata förskolor.

Familjedaghem

När den allmänna förskolan infördes i januari 2003 fick Stockholms familjedaghem en tuffare tillvaro. Kristdemokraterna anser att alla barnomsorgsformer skall kunna bedrivas på lika villkor. Den allmänna förskolans prisreduktion, som enligt riksdagsbeslut kommer att erbjudas alla 4- och 5-åringar, ska också kunna ske i familjedaghem. Det är bra. Kristdemokraterna förutsätter att de dagbarnvårdare, som får ett minskat arbetsunderlag om deras dagbarn går till allmän förskola, skall få kompensation för detta. För att öka möjligheterna att få familjedaghem avsätter vi 10 mnkr.

Familjedaghemmen behöver en renässans i staden. För många familjer som värdesätter små barngrupper och en hemlik miljö är de ett bra alternativ. Det skall vara möjligt att få familjedaghem i alla delar av staden. Stockholm måste ta krafttag för att rekrytera och marknadsföra dagbarnvårdare.

Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ges i uppdrag att genomföra en informationssatsning för att rekrytera fler dagbarnvårdare. De föräldrar som önskar privata familjedaghem måste kunna söka dessa direkt hos stadsdelen.

Avgiftsfri månad

Förskolan och skolbarnsomsorgen är verksam tolv månader om året och personal anställs för detta behov. För förskoleverksamhet föreslår majoriteten en avgiftsfri månad. Maxtaxan har redan kraftigt reducerat avgiften för föräldrarna och kristdemokraterna föreslår att avgiften för förskolan även i fortsättningen betalas tolv månader per år.

Förskolans inriktning

Förskolan bör betona trygghet, omsorg och lek. För de yngsta barnen är omsorgen särskilt viktig. Det pedagogiska arbetet kan tillta med växande ålder. Mindre barngrupper, föräldrasamverkan och ändamålsenliga lokaler ökar möjligheterna för personalen att göra ett bra jobb.

I den förskoleplan som kommunfullmäktige skall besluta om senast våren 2003 är det viktigt att betona värdegrundens betydelse i förskoleverksamheten. Hållsyn, empati och förståelse för olik tänkande är viktiga egenskaper, som grundläggs tidigt. Det är viktigt att arbeta med värdegrunden som tidigare visat leda till goda resultat genom lugnare och trevligare skolmiljö. Inrättandet av förskoleinspektörstjänster är ett steg i rätt riktning. Dessa bör även, precis som skolinspektörerna, få i uppdrag att utvärdera förskolornas arbete med värdegrunden.

Kvaliteten skall höjas i förskolan. Det är också viktigt att skapa förutsättningar för nya utförare som ger en ökad valfrihet. Föräldrarnas valfrihet skall värnas och likvärdiga villkor skall råda mellan kommunalt och enskilt drivna förskolor. Omkring 30 % av förskolebarnen i Stockholm nyttjar enskilt drivna förskolor. Den vidareutbildning inom förskolan från barnskötare till förskollärare som pågår skall fortsätta.

Nu när den nya majoriteten klart försämrar förutsättningarna deltidsförskolan blir det än mer angeläget att det finns deltidstaxor i förskolan. Föräldrar som önskar mindre tid än heltid för sitt barn bör ha ett ekonomiskt incitament att inte nyttja heltid.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Uttala att barngrupperna i förskolan skall minska med början redan under 2004.
2. Uttala att ett tak sätts för storleken på barngrupperna i förskolan. Taket ska vara 13-14 barn per småbarnsgrupp och 17-18 barn per syskongrupp.
3. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att hos regeringen ansöka om att fritt få nyttja statsbidragen till förskolan på ett sätt som ger barnfamiljerna maximal valfrihet.
4. Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ges i uppdrag att genomföra en informationssatsning för att rekrytera fler dagbarnvårdare.
5. Utbildningsnämnden och kommunstyrelsen ges i uppdrag att arbeta fram fler taxenivåer inom maxtaxan.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

Skolbarnsomsorg

Skolbarnsomsorgen är en viktig del i de flesta yngre elevers vardag. Den alltmer integrerade verksamheten gör att skola och skolbarnsomsorg idag har ett nära samarbete, ofta i gemensamma lokaler. Det är viktigt att barnen efter skoldagens slut ges möjlighet till egna aktiviteter, såväl som aktiviteter tillsammans med andra barn. Barngrupperna får inte vara större än att personalen har möjlighet att kunna se de enskilda barnen. Personalen i skolbarnsomsorgen, fritidspedagoger och barnskötare, får i dag arbeta mycket flexibelt, eftersom de finns med både i själva undervisningssituationen och i fritidsverksamheten. De måste

därför erbjudas kompetensutveckling både för egen del och i samverkan med lärare.

Mellanstadieverksamhet

Majoritetens förslag om fritidsklubbar går om intet och majoriteten bryter nu ännu ett av sina vallöften. Skolbarnomsorg/mellanstadieverksamhet ska också erbjudas eleverna i en mer öppen, ej inskriven verksamhet, som kan drivas av skolan eller i annan regi, till exempel av föräldrar eller föreningar.

Den nuvarande verksamheten bör utvärderas bland annat vad avser antalet barn i barngrupperna. Därefter kan beslut fattas om en eventuell ny organisation.

Kristdemokraterna ökar anslaget till mellanstadieverksamheten med 2 mnkr. Vi föreslår att avgiften blir 150 kr per månad i den öppna mellanstadieverksamheten.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Avgiften för mellanstadieverksamhet blir 150 kr per månad.

Grundskola

En god lärandemiljö utgör grunden för allt annat skolarbete. Skolan ska skapa ett klimat där alla kan känna sig välkomna, trygga och sedda. Ingen ska behöva känna sig rädd för att gå till skolan eller gå ut på rast. Om vi lyckas med detta har vi också skapat förutsättningar för lärande.

Flera undersökningar visar att i framgångsrika skolor är reglerna och normerna för det sociala umgänget på skolan tydliga och tillämpas konsekvent. Skolor som lyckats förbättra sin måluppfyllelse kännetecknas av att det råder en samsyn mellan lärare, elever och föräldrar om hur man ska arbeta och vad man prioriterar.

Värdegrunden

För att skapa trygghet och trivsel i skolan måste verksamheten baseras på en god och väl förankrad värdegrund. I läroplanen härleds värdegrunden till den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism. Med denna värdegrund som utgångspunkt ska elever, personal och föräldrar tillsammans medverka till att skolan präglas av tolerans, generositet, rättskänsla och ansvarstagande.

Varje skola måste arbeta aktivt för att förverkliga värdegrunden i sin dagliga verksamhet, göra den till något levande och konkret. Etik måste levast, den kan inte bara sägas. Skolorna har i uppdrag att redovisa sitt värdegrundsarbete i sina kvalitetsredovisningar. Stadens skolinspektörer och även förskoleinspektörerna skall bevaka värdegrundsarbetet.

Föräldrarnas betydelse

Skolan kan aldrig fullt ut kompensera ett hem som inte är skolintresserat. Det är därför viktigt att det finns en god relation mellan skolan och hemmet. När eleven skrivs in i skolan bör även föräldrarna "skrivas in" för att markera att skolan önskar ett samarbete. Ett "kontrakt" bör tecknas om ansvars- och rättighetsfördelningen mellan elever, föräldrar/vårdnadshavare och skola. Utbildningsnämnden får i uppdrag att utforma ett sådant kontrakt. Föräldrarna och skolan har en gemensam uppgift att utveckla varje elevs unika och individuella talang samt att uppmuntra eleven i dess arbetsinsatser.

Familjen är den som bäst känner barnens och ungdomarnas olikheter. Alla viktiga beslut när det gäller den enskilde eleven skall därför ske i samråd med eleven och dess föräldrar. Detta gäller också skolstarten och vilken skolform som är bäst för den enskilde.

Mobbning och annan kränkande behandling måste kraftfullt motverkas. Särskilda handlingsplaner mot mobbning ska finnas och tillämpas på alla skolor.

Individualisering

Elever med inlärningssvårigheter måste garanteras rätt att få extra stöd och elever med speciell fallenhet för ett ämne bör ges ytterligare stimulans för att utvecklas vidare. Ökad individualisering är nödvändig för att kunna tillgodose alla elevers olika behov. Individualisering kan ske såväl inom klassen som genom nivågrupperingar. Inrättandet av profilklasser inom språk, matematik och estetiska ämnen är ett sätt att möta dessa behov som innebär ökad valfrihet.

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Dessa baskunskaper är avgörande för elevens förmåga att tillgodogöra sig övrig undervisning i skolan. Andelen av skolans resurser som satsas på läromedel har minskat. Boken har en stor betydelse och ändamålsenliga läromedel ska finnas.

Ämnesundervisning på modersmål kan vara värt att pröva i några Stockholmskolor. För många nyanlända invandrare krävs lång tid att lära sig svenska så pass bra att man kan ta till sig ämnesundervisning på det nya språket. Ett annat alternativ, som också bör prövas, är att hemspråkslärarna får vara stödlärare i olika ämnen och ge studiehandledning på modersmålet.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

1. att ge Utbildningsnämnden i uppdrag att uttala att pröva ämnesundervisning på modersmål i några Stockholmsskolor.

Barn med behov av särskilt stöd

Alla barn är unika och har personliga behov. Vissa barn kan dock tillfälligt eller varaktigt vara i behov av särskilt stöd i förskolan eller grundskolan, utan att de för den skull får en särskild diagnos. Det är viktigt att beslut om insatser för barn med särskilt behov av stöd fattas på lägsta möjliga nivå, dvs. barnets förskola eller skola.

Orsakerna till behovet kan variera mycket. För att barnen ska få det stöd de behöver vill kristdemokraterna att undervisningen i grundskola och förskola ytterligare ska individualiseras. På så vis kan alla barn, både de med exempelvis damp eller autism och de som av andra orsaker endast tillfälligt behöver stöd, få den hjälp de behöver.

Verksamhet för barn och ungdom

Förstärk ungdomars inflytande

Att ungdomar under 18 år saknar rösträtt innebär inte att de inte ska ha inflytande. Staden bör skapa forum där unga kan utöva sin rätt till inflytande. Det handlar både om att ungdomar ska få ett reellt inflytande över den egna vardagen - och ett motsvarande ansvar - och att skapa delaktighet i den politiska beslutsprocessen. Därför bör ungdomsråd finnas i varje stadsdelsnämnd. Eleverna bör också i större utsträckning kunna vara med och påverka beslut som tas i skolan, kunna påverka planering av undervisning och kursinnehåll. På varje skola ska det finnas väl fungerande elevråd. Våra förslag om att medborgarförslag ska kunna lämnas i alla stadsdelsnämnder ger också ungdomar en möjlighet att föra fram sina idéer.

Öppna förskolor och parklekar

För föräldralediga, hemarbetande och dagbarnvårdare är det viktigt att det finns Öppen förskola där barnen kan få stimulans och föräldrarna utbyte med andra föräldrar. Därför ska ett nät av öppna förskolor som svarar mot behovet finnas. På sikt bör Öppen förskola finnas i alla stadsdelar. Det ska också vara möjligt att låta barnen delta i olika aktiviteter, till exempel inom kulturområdet. Den kulturpeng som beslutades i samband med budget 2002, liknande den som kulturnämnden fördelar till skolorna, kan förstärka kvaliteten inom Öppna förskolan. Ytterligare 12 mnkr anslås till Öppen förskola för 2004.

Parklekar och vanliga lekparkar ska också finnas och vara säkert utformade för lek och aktiviteter. Många lekparkar har tyvärr tillåtits förfalla under en lång följd av år. Det finns därför stora behov av att restaurera och förbättra befintliga lekparkar och göra dem säkrare genom t ex inhägnader. Parklekarna utgör viktiga mötesplatser för förskolor, lediga barn och ungdomar och hemmavarande föräldrar med barn. I Stockholm är detta extra angeläget eftersom det i många bostadsområden inte finns plats för säker utomhuslek. Kristdemokraterna anslår därför 9 mnkr till parklekarna.

Ge alla möjlighet till kollo

Att delta på sommarkoloni är viktigt för många barn i Stockholm. Staden ska genom stadsdelsnämnderna erbjuda alla barn denna möjlighet. Det är viktigt att det finnas en mångfald i utbudet.

Utveckla fritidsverksamheten

I ungdoms- och tonåren eftersträvar de flesta att utveckla sin egen identitet men har också ett stort behov av att umgås med unga i samma ålder. Att det finns en stor mångfald av fritidsutbud bland stadens hemgårdar och fritidsgårdar är där-

för en förutsättning för att ungdomarna ska vilja delta. Riktlinjer som ska styra stadens fritidsverksamhet måste ta detta i beaktande. Om de riktlinjer som kommer att föreslås strömlinjeformar verksamheten kommer de att försäkra ungdomarnas önskan att delta. Fryshuset är ett framgångsrikt exempel på en verksamhet som samlar massor av ungdomar. Kommunstyrelsen bör ges i uppdrag att utreda hur en liknande ungdomsverksamhet, ett ungdomens hus, kan startas väster om staden. Detta bör ske tillsammans med föreningar och organisationer, kyrkor och andra ideella organisationer som är verksamma inom området. 4 mnkr avsätts för projektering av detta.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda hur en ungdomsverksamhet liknande Fryshuset kan startas väster om staden.
2. Uttala att Öppen förskola ska finnas i alla stadsdelar.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

Kultur- och föreningsverksamhet

Ansvar för stadens stöd till samlingslokaler bör föras över till stadsdelsnämnderna. Ett gemensamt Internetbaserat bokningsprogram för alla tillgängliga samlingslokaler ska finnas. Ett sådant håller nu på att utredas av idrottsnämnden efter en kristdemokratisk skrivelse. Stadens hemgårdar och 4H-gårdar bör bli s.k. Kommunövergripande Verksamheter (KÖV). Bidragsgivningen kan skötas av stadsdelsnämnderna. Kristdemokraterna vill i budget 2004 öka bidragsgivningen till stadens 4H-gårdar med 2 mnkr.

Kristdemokraterna vill att stadsdelsbiblioteken överförs till stadsdelsnämnderna. Stadsdelsnämnderna bör eftersträva olika typer av lokalsamordning till exempel samlokalisering av bibliotek och medborgarkontor. Sådana åtgärder kan också möjliggöra ett utökat öppethållande.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Stadens hemgårdar och 4H-gårdar ska bli s.k. Kommunövergripande Verksamheter (KÖV).

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

Äldreomsorg

Motverka åldersdiskriminering och se äldre som en tillgång

De flesta äldre lever friska under en stor del av sin ålderdom och kan utveckla sina egna färdigheter samtidigt som de utgör ett stöd för sin omgivning. De äldres möjligheter att hjälpa och stötta varandra bör bättre tas tillvara av staden.

Äldre människor lever dock självfallet inte enbart för andras skull. Det finns ett stort behov av att förbättra stadens insatser för att ge de som behöver stöd en trygg vardag och hjälp att hantera sjukdomar. Aktiviteter som berikar livet och valfrihet i hur vården och omsorgen ska utformas är viktiga delar i äldres liv.

De äldre som är i behov av vård måste garanteras en värdig vård. En bra vård där trygghet och omtanke medför att de som är i behov av vård kan åldras i vetskap om ett gott omhändertagande av staden. Patientens ställning behöver stärkas i vården. För att uppnå en vård och omsorg som människor kan lita på vill Kristdemokraterna införa en trygghetsgaranti. Denna trygghetsgaranti ska omfatta tillgängligheten till undersökning och behandling, tillgång till vårdplats eller boende samt hjälpmedel. Den ska garantera att tjänster och stöd håller angiven kvalitet och att alla möten mellan den enskilde och vårdens personal präglas av respekt och värdighet. Kristdemokraterna vill därför införa en trygghetsgaranti med en vårdgaranti med betoning på tillgänglighet, en värdighetsgaranti med betoning på bemötande och omvårdnad och en boende- och hjälpmedelsgaranti där rätten till stöd och service ingår.

Satsa på kompetensutbildning inom äldrevården

I äldreomsorgen finns det en rad områden där det finns behov av kompetensutveckling för att förbättra vården av äldre. Det behövs generella satsningar på utbildning men ett av de områden där det speciellt behövs är inom vården av demenshandikappade äldre. I majoritetens förslag saknas det verkligt konkreta förslag till hur man ska åtgärda de brister som idag finns i demensvården. Här krävs det aktiva insatser för att de demenssjuka ska få en värdigare och bättre vård. Kristdemokraterna anser att det är viktigt att undersköterskor erbjuds utbildning till t.ex. så kallade Silviasystrar, en fördjupad utbildning om demens. De kan därefter fungera som handledare åt annan vårdpersonal. Utbildning och kunskap minskar den psykiska påfrestning det kan innebära att arbeta med denna grupp av äldre. Det ökar också säkerheten omkring patienten. Staden måste också satsa på att utbilda demensteam som kan arbeta med handledning och därmed höja kompetensen inom detta område samt utbilda biståndsbedömare i demenssjukdomar. Kristdemokraterna reserverar i bokslutsavsättning i samband med bokslut 2003 100 mnkr kronor för kompetenshöjande utbildning inom äldrevården.

Genom uppsökande verksamhet hos äldre som ännu inte är föremål för stadens äldreomsorg, kan demenssjukdomar upptäckas tidigt och förebyggande insatser sättas in. Detta ska självfallet vara frivilligt och kan utföras i samarbete med till exempel Svenska kyrkans diakoni och andra ideella organisationer.

Anställ geriatriker

Ädelreformen har inneburit att personalkategorier som förut fanns samlade på en och samma arbetsplats nu är utspridda. Det för med sig problem för planering och vårdbedömningar. Arbete i kompletta vårdteam bör genomföras där läkarna ingår som en naturlig del. Sådana exempel finns i staden. Hemtjänstpersonalen bör få handledning och stöd av medicinsk personal.

Fler undersköterskor, sjuksköterskor, vårdbiträden och geriatriker behövs. En ökad status för personalen inom äldreomsorgen kan leda till att fler söker sig till dessa yrken. Genom flexibla arbetstider, ökade möjligheter att påverka innehåll i sitt arbete, kompetensutveckling och en gynnsam löneutveckling höjs statusen.

Anhörigvården

De anhörigas betydelse för många äldres dagliga omvårdnad och livskvalitet kan inte överskattas. De måste få ett ökat stöd. Anhöriganställning ska vara möjlig och kompetensutveckling kan ske genom samtalsgrupper för anhöriga. Försök med nattvård bör undersökas där den äldre erbjuds vård under natten och den anhörige får avlastning. Genom tekniska hjälpmedel, hemtjänst och annan assistans och med hjälp av frivilligas insatser, ska de äldre kunna bo kvar hemma om de så önskar.

Satsa på en fortsatt utbyggnad av äldreboenden

De allra flesta äldre vill bo kvar i sin bostad så länge tryggheten kan garanteras. De äldres önskemål när det gäller boende måste efterlevas. Genom tekniska hjälpmedel, hemtjänst och annan assistans och med hjälp av frivilligas insatser, är det ofta möjligt att förlänga den tid man kan bo kvar i sin bostad.

Andelen äldre över 65 år är större i Stockholms stad än i övriga länet. Det är viktigt att de som har behov av särskilt boende kan erbjudas detta i staden. På grund av att behoven kommer variera under kommande år är det viktigt att skapa flexibla lösningar i stadens särskilda boenden. I de fall där det är möjligt skulle t.ex. seniorboende vara en väg att försöka överbrygga tillfälliga minskningar i efterfrågan av särskilda boende.

Den översyn av boendeformen för servicehus som gjorts var nödvändigt. Kristdemokraterna anser att det är viktigt att tanken med servicehus tillvaratas. Tanken måste vara att äldre som har behov av gemenskap och trygghet i allt större utsträckning ska kunna få det. Idag krävs att den äldre har mycket stora vårdbehov för att komma ifråga till servicehusboende. Det är därför viktigt att staden ser över de regler som finns för biståndsbedömning.

Samarbete mellan staden och landstinget

Det är viktigt att utveckla samarbetet mellan staden och landstinget för att förbättra möjligheten för en god vård. Staden måste tillsammans med landstinget utveckla former som gör det möjligt för staden att påverka det medicinska omhändertagandet. För att staden själv ska kunna anställa läkare behöver hälso- och sjukvårdslagen ändras.

Staden ska kunna svara för vården för den som skrivs ut efter behandling av landstinget. Målet är att ingen ska behöva ligga kvar på en vårdavdelning utan att staden på olika sätt snabbt kan klara behoven. Det kan ske genom fördjupat och praktiskt samarbete med landstinget vid utskrivning. Genom att införa ett trygghetskvitto ges den som skrivs ut från en vårdavdelning en säkerhet att staden övertar ansvaret är ett steg på vägen. Platser måste finnas på korttidshem.

Valfrihet

Genom införandet av äldreomsorgspengen under föregående mandatperiod togs ett viktigt steg för att ge de äldre valfrihet när det gäller hemtjänst och avlösarservice. Denna valfrihet är med den nya majoritetens tillträde hotad. När fler och fler äldre väljer att själva utforma hur deras vård ska se ut så önskar den nya vänsterregimen att minska möjligheterna för äldre att påverka sin vardag. Detta är mycket olyckligt. Kristdemokraterna anser att ett viktigt nästa steg för att öka valfriheten för äldre vore att även kunna välja boende. När även boendet blir föremål för fritt val kommer med sannolikhet olika alternativ att uppstå. Medan ett boende vill prioritera kulturupplevelser kanske andra erbjuder naturupplevelser och promenader. Även stadens egna äldreboenden bör profilera sig så att de kan bli än mer attraktiva. I befintliga kommunala äldreboenden bör man kunna skapa avdelningar med särskild inriktning.

För att valfriheten ska möjliggöras måste ackreditering av servicen och informationen till de äldre fungera. Anhörigråd och äldreråd vid äldreboenden är en viktig form för medbestämmande och inflytande.

Äldre som önskar bo eller få daglig verksamhet med en särskild inriktning ska alltså få hjälp med detta. Det kan till exempel gälla aktiviteter på ett särskilt språk, att bo tillsammans med landsmän eller i ett äldreboende för viss trosinriktning. Behov finns också av ett äldreboende för döva, blinda och dövblinda. Många äldre förlorar sina kunskaper i svenska och behöver gemenskap med andra som talar samma språk och personal som kan kommunicera med dem. Staden bör hjälpa till så att sådana verksamheter vill etablera sig. Den ökade valfriheten genom äldreomsorgspengen öppnar upp för denna utveckling.

Valfriheten att välja boendeform och innehåll måste även gälla för invandrargrupper och tillskapandet av nya enheter ska därför uppmuntras. Det är viktigt att även satsa på dagcenter för olika invandrare för att öka deras livskvalité, rekrytering av personal med olika språkkunskaper och förbättrad utbildning och information till personal.

De äldre ska känna till de åtaganden som staden eller en entreprenör utlovat gentemot dem. Sådana åtaganden kallar vi kristdemokrater för en ”värdighetsgaranti”. Den ska vara möjlig att kontrollera och varje äldre eller deras anhöriga bör inbjudas till samtal om hur garantin uppfylls.

Ett ytterligare steg för att utöka valfriheten för äldre skulle kunna ske genom att låta äldre som fått viss biståndsbedömning förfoga mer fritt över den behövda hjälpen. Hellre små insatser oftare än längre tid sällan.

Invandrare i äldreomsorgen

Under de senaste fyra åren finns det framgångsrika exempel i Stockholm där invandrare som har medicinsk utbildning har rekryterats till äldreomsorgen och erbjudits kompletteringsutbildning och studier varvade med arbete. Detta arbete måste fortsätta.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda möjligheten att låta den äldre mer fritt kunna avgöra vilka tjänster hemtjänsten ska utföra.
2. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utveckla möjligheten att arbeta i kompletta vårdteam inom äldreomsorgen.
3. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att undersöka möjligheterna att erbjuda nattvård för att ge avlastning för den som vårdar anhörig.
4. Kommunstyrelsen uppmanas att tillsammans med stadsdelsnämnderna vidareutveckla en frivillig uppsökande verksamhet hos äldre för att förebygga och möjliggöra tidiga insatser.
5. Inför en övergripande trygghetsgaranti som inkluderar dels en vårdgaranti med betoning på tillgänglighet, dels en värdighetsgaranti med betoning på bemötande och omvårdnad och dels en boende- och hjälpmedelsgaranti där rätten till stöd och service ingår.
6. Starta ett kompetensutvecklingsprogram för personal i äldreomsorgen om demensvård.
7. Utbilda demensteam som kan höja kompetensen inom detta område samt utbilda biståndsbedömare i demenssjukdomar genomförs.
8. Uttala att valfrihetsarbetet inom äldreomsorgen ska fortsätta genom att ett valfrihets-/pengsystem för boendet införs.

Omsorg om funktionshindrade

Alla människor är olika med olika intressen och förutsättningar och alla har ett okränkbart värde. Detta är vår utgångspunkt för att förbättra villkoren för personer med funktionshinder. Insatserna inom omsorgen skall utformas utifrån respekt för den enskildes önskemål och val, så att de utgör ett stöd för den enskilde att leva ett så normalt liv som möjligt och känna ökad delaktighet och gemenskap i samhället.

Stadens ledning bör undersöka möjligheterna till ett samlat huvudmannaskap med landstinget i någon eller några stadsdelsnämnder. Socialtjänstnämnden bör i samarbete med stadsdelsnämnderna återuppta förhandlingar med landstinget om ett gemensamt vårdutskott under socialtjänstnämnden eller en gemensam nämnd för att utveckla samarbetet. Det är väsentligt att staden och Stockholms läns landsting kommer lika långt i sin samverkan när det gäller vård och behandling för psykiskt funktionshindrade som har skett genom överenskommelsen inom äldreomsorgen och omsorgen om fysiskt funktionshindrad.

EU har utlyst år 2003 till det Europeiska Handikappåret för att fokusera på åtgärder som kan ge ökad tillgänglighet och valfrihet för funktionshindrade. Stockholm bör delta med egna aktiviteter under året.

Staden har en skyldighet att se till att den vård och omsorg som ges till den enskilde sker med hög kvalitet och respekt för personens integritet. Det är därför av största vikt att den funktionshindrade finns med i hela planeringen av stödinsatsen och därmed kan känna trygghet inför beslut som skall fattas. På

detta sätt kan den enskildes möjlighet att påverka sin situation öka. Genom de kvalitetsgarantier som stadsdelsnämnderna utarbetat först i övergripande form och sedan individuellt mellan den enskilde och vårdgivaren ställs krav på att den utlovade kvaliteten efterlevs. De funktionshindrade har rätt till likvärdig vård, omsorg och service oavsett var i staden de bor.

Valfrihet

Kristdemokraterna anser att den kundvalsmodellen inom hemtjänst, avlösarservice och ledsagarservice som infördes från och med 2002 har ökat valfriheten för den enskilde. Det är oroväckande att majoriteten anser att det finns problem med kundvalsmodellen. Modellen har lett till att den enskilde har möjlighet att själv välja utförare i stället för att någon annan gör det och om den enskilde är nöjd med utföraren så leder det till god omvårdnad. Kristdemokraterna vill att staden behåller kundvalsmodellen inom hemtjänst, avlösarservice och ledsagarservice. Detta inflytande är viktigt och gör att människor känner delaktighet och så långt det är möjligt kan påverka sin vardag.

Staden måste verka för att bristerna på ledsagare, personliga assistenter, avlösare och kontaktpersoner åtgärdas. Att arbeta så nära en enskild person som dessa yrkesgrupper gör, kräver att staden erbjuder kontinuerlig kompetensutveckling inte minst i bemötandefrågor men också för att säkerställa arbetet med respekt för den enskildes integritet. Den stora utbildningssatsning som staden påbörjat med hjälp av EU-medel är en viktig del i att uppvärdera dessa yrkesgrupper.

Boende

När staden ger markanvisningar för nya lägenheter ska krav ställas på tillgänglighet för funktionshindrade. Staden bör också överväga att finna en form för att handikappanpassa (H-märka) hus i syfte att bevara och utveckla handikappanpassningar. Staden bör även uppmärksamma olika möjligheter att säkerställa att handikappanpassningar som gjorts i fastigheter inte undanröjs efter bostadsrättsomvandlingar. En hel del gruppboendestäder är i dag inte fullt ändamålsenliga utifrån de krav som ställs. Staden måste därför se till att sådana gruppboendestäder byggs om så att ett effektivt resursutnyttjande säkerställs och en förhöjd kvalitet för de boende kan garanteras.

Staden ska föregå med gott exempel och anställa samt vara en god arbetsgivare för personer med funktionshinder. De arbetsmarknadsprojekt som bedrivs i staden för dessa grupper ska finnas kvar. Många personer med funktionshinder kan med rätt hjälpmedel delta i arbetslivet.

Elever med funktionshinder skall också omfattas av valfriheten att välja skola. Handikappanpassningen på stadens skolor måste intensifieras så att valfriheten blir verklig. Det är angeläget att vuxna förståndshandikappade ges möjlighet till utbildning och vidareutveckling.

Stadens handikappråd ska utvecklas och få ett större inflytande. Rådet måste i god tid få ta del av detaljplaner, ombyggnationer mm som påverkar allas vardag. Offentliga lokaler ska utformas så att alla medborgare kan komma dit och

vistas där utan besvär. Detta gäller även de olika idrottsanläggningarna. Fritidsverksamheterna i staden ska i större utsträckning än i dag vara anpassade även till funktionshindrade.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Uttala att kundvalsmodellen inom hemtjänst, avlösarservice och ledsagarservice ska behållas.
2. Uttala att bristerna på ledsagare, personlig assistent, avlösare och kontaktpersoner åtgärdas.

Individ- och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Kristdemokraternas idémässiga grund till familjen uttrycks i inledningen av FN:s Barnkonvention. Där stadgas: "...att familjen, såsom den grundläggande enheten i samhället och den naturliga miljön för alla dess medlemmars och särskilt för barnens utveckling och välfärd, bör ges nödvändigt skydd och bistånd så att den till fullo kan ta på sig sitt ansvar i samhället," samt "...att barnet, för att kunna uppnå en fullständig och harmonisk utveckling av sin personlighet, bör växa upp i en familjemiljö, i en omgivning av lycka, kärlek och förståelse."

Familjefrågorna har haft en central ställning i Kristdemokraternas politiska arbete ända sedan partiet bildades. Vi har hela tiden arbetat för att hitta de modeller för likvärdighet och mångfald som vi tror skapar de bästa förutsättningarna för föräldrarna men som också är de bästa för barnen. Familjepolitiken är en huvudfråga på grund av den betydelse den har för barnen och för hur vårt samhälle byggs. Fungerande familjer är den bästa grunden i ett förebyggande arbete men tyvärr ser verkligheten för många barn annorlunda ut och de får illa i brist på föräldra- och vuxenkontakt. Då måste det finnas väl fungerande stöd från samhällets sida med utgångspunkt från familjens behov.

Familjehem

En del barn behöver bo med andra vuxna under kortare eller längre tid i familjehem. Efterfrågan på familjehem är större än tillgången vilket gör att många placeringar måste göras på dyra institutioner. Staden bör arbeta aktivt för att få fler familjehem och stödja dem som tar på sig ett sådant viktigt uppdrag. Fungerande familjehem är ett bättre alternativ än institutioner. Så långt det är möjligt skall dock hjälp kunna ges på hemmaplan.

Socialtjänsten har ett stort ansvar att arbeta förebyggande och uppsökande. Arbetsätt och arbetsformer måste utvecklas så att socialsekreterare kan arbeta mer flexibelt och kunna möta ungdomar ute i deras verklighet. Arbetet måste genomsyras av ett utåtriktat synsätt och att se varje enskild individ och det sammanhang personen finns. Familjerådslag är ett utmärkt sätt att arbeta med och genom att involvera de närstående lyfts vikten av varje persons delaktighet fram.

Stöd det civila samhällets insatser

Ingen människa är en ö är ett uttryck som används ibland. Vi Kristdemokrater vill gärna peka på vikten av ett samhälle där vi bryr oss om varandra och där ett medmänskligt perspektiv lyfts fram. Det får inte vara så att den första och kanske enda möjlighet till hjälp ses utifrån ett myndighetsperspektiv och det endast är där som hjälp kan fås. Det civila samhällets stöd måste uppvärderas och medmänniskors stöd uppmuntras.

Många frivilligorganisationer har påbörjat sitt arbete utifrån enskilda människors engagemang och detta fortsätter ofta att genomsyra verksamheten när organisationen fått en fastare organisation. Staden skall därför stödja och uppmuntra frivilligorganisationer genom generös bidragsgivning.

Missbruk

Ett av vårt samhälles största utmaningar är att komma till rätta med det utbredda alkohol- och narkotikaanvändandet. Alltför många människor hamnar genom sitt missbruk i ett utanförskap som kan vara svårt att komma ur. För den enskilda människan är det ett stort misslyckande och för samhället kopplat till stora kostnader. Varje rehabiliterad människa är en vinst i första hand för sig själv och i andra hand för samhället.

För att motverka ett utbrett missbruk måste samhället aktivt arbeta förebyggande. Ett stort gemensamt ansvar måste tas av familj, skola och socialtjänst. Det arbete som sker inom Precens skall fortsätta och information till föräldrar och barn ges fortlöpande. Skolornas ANT-arbete måste prioriteras och eleverna involveras i planeringen av detta arbete. Det är också viktigt att arrangemang som anordnas för ungdomar i staden alltid är drogfria.

För dem som ändå hamnar i drogberoende och missbruk skall socialtjänsten arbeta aktivt för att komma in så tidigt som möjligt i ett rehabiliteringsarbete. Detta gäller inte minst våra unga missbrukare. Har man väl kommit långt i sitt missbruk och kanske också blivit hemlös är vägen tillbaka in i samhället desto längre. Den Tak-över-huvudet-garanti som Kristdemokraterna var initiativtagare till skall byggas på med hjälp av en stödgaranti för att komma vidare så att eget boende skall kunna bli resultatet.

Socialtjänsten skall i första hand överväga stöd och vård på hemmaplan och därför skall resurser satsas på detta i förhållande till dyra institutionsplaceringar. Goda exempel finns på 12-stegsmetoden vid Pelaren som drivs av stadsdelsnämnderna Skarpnäck och Enskede-Årsta.

I arbetet med hemlösa och rehabilitering av drogmissbrukare skall staden arbeta aktivt tillsammans med frivilligorganisationer, vilket under den gångna mandatperioden visat sig vara effektivt.

Våld mot kvinnor

Ett stort gissel i samhället är det våld som sker mot kvinnor. Det skall finnas boende där misshandlade kvinnor vid akut behov skall kunna få skydd, men det

stora arbetet mot våldet måste ske på flera plan. Det handlar om information, om samlevnadsundervisning i skolor och på ungdomsgårdar men också på mödravårds- och barnavårdcentraler. Det handlar också om oss själva att i vardagen våga säga ifrån när vi hör talas om våld eller möter det i samhället.

Psykiskt funktionshindrade

Psykiskt funktionshindrade är en av de grupper som ibland kommer i kläm mellan flera huvudmän. Staden har ett stort behov av att hitta samverkansformer med landstinget som gör att vården och omsorgen om dessa kan förbättras.

Under 2001 granskades samverkan mellan staden och landstinget vad avser stödet till psykiskt funktionshindrade. Man konstaterade att det brister i samsyn och samverkan mellan huvudmännen, att hälften av stadsdelsnämnderna saknade samverkansöverenskommelser med landstingets psykiatri och att det sammanfattningsvis återstår mycket för att uppfylla de mål och intentioner som slogs fast i samband med Psykiatrireformen. Det finns skäl att anta att många psykiskt funktionshindrade inte får det stöd och den hjälp de har rätt till.

Enligt SoL ska kommunen medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning samt får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Kommunerna har ett ansvar att samordna samhällets insatser mot denna grupp. Dock finns flera problem i stadens egen verksamhet, stora brister i samordningen med andra huvudmän och brist på resurser som gör att dessa människor upplever stora brister i tillvaron. Ett påtagligt problem för vissa brukare inom socialpsykiatrin gäller den ”stadsdelsarrest” de upplever finns när det gäller deras möjlighet att nyttja daglig verksamhet i andra stadsdelsnämndsområden än de själva bor. En biståndsbedömning sker av vilken typ av social rehabilitering och arbetsträning som den enskilde bör få. Riktlinjerna hanterar dock inte problematiken att stadsdelsnämnderna kan skilja sig åt i bedömningen och generositeten i att bevilja insatser.

Hur barn- och vuxenpsykiatrin fungerar är de flesta omedvetna om så länge man själv eller en anhörig inte är i behov av psykiatrisk vård eller stöd. Resultatet av en dåligt fungerande psykiatriverksamhet blir dock synlig i antalet hemlösa som bor på gatan eller antalet barn och unga som skadar sig själva genom en destruktiv livsföring. En grupp som skulle vara betjänt av ett förbättrat samarbete mellan huvudmän är de psykiskt funktionshindrade missbrukarna. Många är därtill hemlösa och svåra att nå med insatser. Riktlinjerna slår fast att korttidsboende kan komma ifråga. Möjligheterna till korttidsboende bör utökas. På så sätt kan hemlösheten och utanförskapet för psykiskt funktionshindrade missbrukare motverkas. En gemensam nämnd bör utses för de utrednings- och vårdtyper som avser hemlösas psykiatriska och övriga medicinska problem.

Ökad samverkan krävs mellan olika offentliga huvudmän. Ett gemensamt huvudmannaskap mellan staden och landstinget skulle underlätta arbetet med de grupper av medborgare som har behov av åtgärder både från landstingets och stadens sida.

Det är nödvändigt att samordna resurser och ansvar i arbetet. Alltför ofta uppstår gränsdragningsproblem mellan kommun och landsting. Detta kan också gälla barn som väntar på exempelvis barnpsykiatriska utredningar samt sjukvårdsinsatser för missbrukare och psykiskt funktionshindrade.

Staden ska utveckla det egna stödet för psykiskt funktionshindrade både vad gäller boendestöd och dagliga verksamheter. Ett närmare samarbete med landstinget behöver också utvecklas. Många stadsdelar har anställt personliga ombud och deras arbete bör utvärderas för att kunna utvecklas och om möjligt utöka samarbetet mellan stadsdelarna då behoven ser olika ut. Anhöriga tar ofta ett stort ansvar och har en stor betydelse. De bör ges stöd och avlastning.

Fysisk verksamhet

Naturområden, skötsel av parkmark och snöröjning

Det är viktigt att skötsel av naturområden och parker förbättras för att tillgodose stockholmarnas behov av områden för rekreation.

Agenda 21

Det lokala Agenda 21-arbetet som finns i stadsdelsnämnderna skall stödjas. Syftet med Agenda 21-arbetet är att engagera medborgarna i lokalt miljöarbete i syfte att nå en hållbar utveckling. Hållbar utveckling inbegriper ekologi, sociala och ekonomiska aspekter. Arbetet med levande grönskande gårdar ett utomordentligt exempel på en arbetsmetodik som ger ett ökat miljömedvetande och en bättre lokalmiljö. Kristdemokraterna vill därför stödja det lokala miljöarbetet.

En grundläggande tanke i Agenda 21 är underifrånperspektivet och därför anser kristdemokraterna att majoritetens skapande av en central samordning under Miljö- och hälsoskyddsnämnden skall avskaffas. Vi vill att det ska finnas en Agenda 21-funktion i varje stadsdelsnämnd. Stadsdelsnämnderna bör få mer resurser för att själva gemensamt bygga upp en stödjande verksamhet på lokal nivå istället för att en centralt stödjande funktion ligger hos miljö- och hälsoskyddsnämnden. Det finns redan kompetens för det lokala Agenda 21-arbetet på stadsdelsnämnderna och det finns ingen anledning med denna centralisering Agenda 21-arbetet. 2 mnkr avsätts för att bygga upp en samordningsfunktion för Agenda 21 på stadsdelsnämndsnivå.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

NÄRINGS- OCH VÄRDEKEDJAN

Att staden verkar för ett bra näringsklimat har betydelse för tillväxten i hela Sverige. Olika aktiviteter de senaste åren har pekat just på Stockholms betydelse som tillväxtmotor. Men det lokala tillväxtklimatet behöver också uppmärksammas. Här måste ett samarbete utvecklas mellan näringslivsnämnden och

stadsdelsnämnderna. Det brottsförebyggande arbetet som sker i vissa stadsdelsnämnder inrymmer ofta ett bra samarbete mellan stadsdelsnämnden, Polisen och det lokala näringslivet. På samma sätt kan lokalt näringslivspolitiskt samarbete utvecklas mellan företag och stadsdelsnämnd liksom med andra aktörer som har betydelse för tillväxt och sysselsättning

Kristdemokraterna föreslår att integrations- och näringslivsfrågorna integreras och en ny nämnd Integrations- och Näringslivsnämnden bildas. Detta beskrivs närmare under Kommunfullmäktige m.m.

De olika försöken inom ramen för projektet Arbete istället för bidrag bör permanentas och utvidgas till alla stadsdelsnämnder.

Miljöcentrum

Det är glädjande att majoriteten nu är eniga med Kristdemokraterna då man ändrat sig och inrättat Miljöcentrum. Miljöcentrum ska bidra till att skapa bättre förutsättningar för att starta och driva företag, bl.a. genom att den kommunala servicen förbättras vad gäller stöd, råd och information kring miljöbalken. Vi ser gärna att näringslivet är med och delfinansierar Miljöcentrums verksamhet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för **näringslivsnämnden** godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

STADSBYGGNADSNÄMNDEN

De brottsförebyggande frågorna skall vara i fokus vid all kommunal stadsplanering. Det är viktigt att det redan när nya torg, bostadsområden, vägar mm. projekteras tas hänsyn till hur dessa ska utformas för att på bästa sätt skapa en trivsam och trygg miljö och för att försvåra brottslighet. Till exempel så ska det redan från början planeras en bra och ändamålsenlig belysning av parkvägar, parkeringar och andra områden där risken för brott är eller upplevs som stor. En bra samt välplanerad park- och gatubelysning är en mycket viktig trygghets-skapande faktor. Särskilt ur ett kvinnoperspektiv.

Värtan Sjöstad – en ekologisk stadsdel

Kristdemokraterna vill skapa ett nytt Värtan Sjöstad som blir Stockholms stads andra långsiktigt hållbara stadsdel. Vi ser gärna att man drar nytta av de erfarenheter som vunnits i samband med byggnationen av Hammarby Sjöstad. Exploateringsstudier visar att området från Hjorthagen till Loudden kan rymma cirka 10 000 nya bostäder och 30 000 nya arbetsplatser. Med långsiktigt hållbar stadsdel menar kristdemokraterna att det är viktigt att väga in ekologiskt, socialt och ekonomiskt tänkande. Därför bör berörda förvaltningar och bolag få i uppgift att ta fram ett miljöprogram med mål för planprocessen, byggprocessen

samt drift och förvaltning. Miljösatsningarna leder till billigare drift och underhåll t.ex. lägre energikostnader och hållbara material.

Söderortsvisionen

Vision för Söderort har till syfte att lyfta fram och tillvarata de tillväxtmöjligheter som finns i Söderort och att samordna stadens och andra intressenters insatser. En central fråga i dessa områden är bostadsbyggande och boendemiljö. I visionen ingår målet att bygga totalt 18 000 nya bostäder i Söderort inom en tioårsperiod. Ambitionen är att skapa en blandad bostadsbebyggelse. En särskild satsning på lågskalig bebyggelse och enfamiljshus i naturnära lägen föreslås, liksom studentbostäder. I bostadsområdena måste finnas möjlighet att integrera verksamheter av skilda slag t ex småföretag, kommunal verksamhet och andra typer av småskaliga arbetsplatser. Inom ramen för det fortsatta arbetet med visionen bör möjligheten utredas att integrera s.k. "bokaler", en kombination av bostad och arbetslokal i bostadsområdena. Detta kan medverka till att ge liv och rörelse till bostadsområdena.

De idéer som föreslås om hur tillgången till rekreation, idrott och service kan förbättras, bör övervägas noga. Vidare föreslås att staden tar fram ett tillväxtprogram för samtliga delar av näringslivet i Söderort med målsättningen att skapa 20 000 nya arbetsplatser inom tio år. Inte minst bör man ta vara på den arbetskraft som finns bland utbildade invandrare i södra Stockholm. De senaste årens flyktinginvandring har tillfört staden en större andel akademiker och högutbildade än motsvarande andel i den bofasta befolkningen.

Det är också väsentligt, inte minst med tanke på att Söderort genomgår ett generationsskifte, att understryka vikten av tillgänglighetsfrågorna för funktionshindrade såväl inom boendet som kollektivtrafiken

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för **stadsbyggnadsnämnden** godkänns.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

2. Uppmana stadsbyggnadsnämnden att utöka och förbättra arbetet med att skapa trygghetsskapande belysning i parker och på gångvägar.
3. Uttala att hela Värtan görs till en hållbar stadsdel med samma höga miljöambition som i Hammarby Sjöstad.
4. Ge berörda nämnder och Stockholms Stadshus AB (bolagsstyrelser) i uppgift att ta fram ett miljöprogram för Värtan Sjöstad med mål för planprocessen, byggprocessen samt drift och förvaltning.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

IDROTTSNÄMNDEN

När den borgerliga majoriteten tog över ansvaret för stadens styre 1998 fick man börja med att åtgärda det eftersläpande underhållet vid stadens idrottsan-

läggningar som den avgående majoriteten lämnat efter sig. Under mandatperioden 1998-2002 gjordes därför mycket för att förbättra idrotten i staden och idag har Stockholm all anledning att vara stolta över att idrotten fått en framskjuten plats i stadens arbete.

Som ett resultat av de stora satsningarna på idrott utsågs Stockholm år 2002 till Europas idrottshuvudstad. Motiveringen var att staden gjort stora satsningar på handikappsanpassningar och på bredd-, barn- och ungdomsidrott samt tjejjidrott. Kristdemokraterna ser det som en bekräftelse på att de satsningar och prioriteringar som gjordes under den borgerliga mandatperioden varit lyckade.

Utveckling och investering av idrottsanläggningar

Behovet av hallar i staden är stort. Under 2002 inledde därför den borgerliga majoriteten arbetet med att uppföra tre nya hallar: Skanstullshallen, Sköndalshallen och Spångahallen. Kristdemokraterna har även varit mycket aktiva och pådrivande när det gäller beslutet om att bygga en helt ny idrottshall värd cirka 40 mnkr vid Sickla udde. 85 mnkr har dessutom avsatts för att bygga fyra till fem fotbollshallar, varav Spångahallen är en. Det är av största vikt att det snarast fattas beslut om vart resterande fyra hallar ska placeras. Investeringar i sporthallar i segregerade områden kan vara ett sätt att motverka främlingsfientlighet och fördomar. Ju fler mötesplatser där människor från olika kulturer kan mötas desto bättre. Utöver det har stora upprustningar av idrottsplatser gjorts. Många fotbollplaner har fått konstgräs. Under förra mandatperioden invigdes dessutom Eriksdalsbadet och Eriksdalshallen renoverades.

Idrottsnämnden har under de senaste åren genomfört flera satsningar som finansierats genom att resurser frigjorts i samband med markexploatering. Detta är positivt. I de fall idrottsytor tas i anspråk för kommersiell byggnation skall fullgod kompensation utgå i form av ersättningsanläggningar eller genom att idrottsfunktioner flyttas till annan plats. Detta är något idrotten och näringslivet kan dra nytta av.

Under den borgerliga mandatperioden 1998-2002 initierades planer på att utveckla Stadshagens IP, idrottsanläggningar på Kristineberg samt Stora Essingen. Förslaget som är värt 300 mnkr är finansierat av inkomster från markförsäljning till bostadsföretag som av staden skulle få tillåtelse att bygga nya bostäder på Nord-Västra Kungsholmen. Satsningen kostar således inte skattebetalarna en enda krona. Kristdemokraterna vill att den planerade idrottsanläggningen under Stadshagen ska genomföras. En underjordisk idrottsanläggning på Stadshagen ska rymma en tävlingsplan med 1 000 permanenta åskådarplatser för olika inomhussporter, två träningshallar för skol- och breddidrott, en mindre hall och två motionsrum för danssport med mera, samt utrymmen för aktiva, åskådare, personal och teknik. På taket till den stora anläggningen är det tänkt att man ska anlägga en 11-manna konstgräsfotbollsplan med en täckt ståplatsläktare för 1 200 åskådare under vilken entréer, ett café och en butik skulle placeras. Utöver det innehåller förslaget även konstgräs på Kristinebergs IP och Stora Essingens IP samt tre 7-manna konstgräsplaner belägna till Kristinebergs IP och Rålambshovsparken.

Isbanan i Kungsträdgården

Isbanan i Kungsträdgården är populär och nyttjas av många Stockholm. Eftersom isbanan är en angelägenhet för hela staden på grund av dess läge, ska ansvaret för isbanan överföras till idrottsnämnden. Därmed frigörs även resurser i Norrmalms stadsdelsnämnd så att en isbana i Vasaparken kan anläggas.

Jämställdhet

Kristdemokraterna är särskilt stolta över att ha lyft fram tjejidrotten som tidigare varit mycket eftersatt. Kristdemokraternas utgångspunkt är att manlig och kvinnlig idrott ska värderas lika. Under den föregående mandatperioden fattades beslut om att det ska satsas lika mycket på tjej- som på killidrotten i staden. Satsningar på idrotter som flickor och kvinnor föredrar bör försättas att prioriteras eftersom deras idrotter varit eftersatta. Minst hälften av nyinvesteringar i anläggningar ska därför satsas på flickors och kvinnors idrottande. Ridning är den största sporten bland flickor och det är viktigt att ge ridsporten goda förutsättningar, bland annat genom att den påbörjade upprustningen och utvecklingen av stadens ridanläggningar får fortsätta. Under mandatperioden 1998-2002 satsades totalt 90 mnkr på att bygga nya ridhus samt att renovera gamla ridhus runt om i Stockholm. Bland annat har ett nytt ridhus i Enskede färdigställts. Även vid fördelningen av tider i idrottsanläggningar är det viktigt att jämställa kvinnors och flickors idrottande med mäns och pojkars.

Idrott för barn och ungdomar

Vår målsättning är att särskilt stödja idrott för barn och ungdomar. Staden ska verka för att skapa förutsättningar för ett idrottande i närmiljön vid planeringen av nya bostadsområden. Ungdomar ska ges goda förutsättningar för både bredd- och elitidrott. Det är också viktigt att tillvarata föräldrars och andra vuxnas engagemang i idrottsföreningar. Skolan har möjlighet att påverka antalet idrottstimmar. För barnens och ungdomarnas skull bör stadsdelsnämnderna uppmuntra skolorna att prioritera antalet idrottstimmar. Nolltaxa i stadens idrottsanläggningar ska gälla för barn- och ungdomsföreningar.

Idrott för funktionshindrade

Tillgängligheten vid stadens idrottsanläggningar ökade under det borgerliga styret 1998-2002. Fortsatta insatser krävs dock. Alla stockholmare ska, oberoende av fysiska förutsättningar, kunna idrotta på egna villkor. Barn med funktionshinder ska på samma sätt som andra barn erbjudas tillfälle att delta i en lekfull och allsidig idrottsverksamhet där de får pröva på olika idrotter.

Staden ska verka för att fler personer med funktionshinder får möjlighet att idrotta. Målet är att alla idrottsanläggningar i staden ska göras tillgängliga för personer med funktionshinder. Det är också viktigt att insatser görs för att höja personalens kompetens inom handikappområdet. För tillgänglighetsskapande åtgärder avsätts 10,0 mnkr i gatu- och fastighetsnämndens investeringsplan. Idrottsnämnden tar fram en plan för dessa åtgärder.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för **idrottsnämnden** godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

2. Anvaret för isbanan i Kungsträdgården överförs till idrottsnämnden.

STOCKHOLM GLOBE ARENA

AB Stockholm Globe Arena äger, förvaltar, driver och marknadsför publikanläggningarna Globen, Hovet, Annexet och Söderstadion. Kristdemokraterna, som under perioden 1998-2002 innehade ordförandeskapet i AB Stockholm Globe Arena, har arbetat aktivt för att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och bidra till utvecklingen av Stockholm som kultur-, turist- och evenemangsstad. Under den föregående mandatperioden har en stor ombyggnation och upprustning av Hovet ägt rum. Denna beräknas vara helt klar under 2003. Dessutom har en utredning om en stor upprustning av Söderstadion påbörjats. Kristdemokraterna kommer även fortsättningsvis arbeta aktivt för att en upprustning av Söderstadion kan inledas så snart som möjligt samt att utvecklingen av hela Globen-området fortgår.

Genom att flytta träningsverksamheten på Hovet till en ny anläggning vid Hag-sätra kan ett effektivare och samlat utnyttjande av Hovet och Globen som renodlade evenemangsarenor åstadkommas.

GATU- OCH FASTIGHETSNÄMNDEN

Bygg fler bostäder

Att kunna upprätthålla och ytterligare öka de senaste årens kraftigt ökade bostadsbyggande och säkra en mångfald av upplåtelseformer är den kanske viktigaste tillväxtfrågan i Stockholm. Bristerna på bostadsmarknaden sammanhänger dock till stor del med statliga regler om höga skatter på byggande och ett trögt hyressättningssystem. Planprocessen för att planera och fatta beslut om detaljplaner måste effektiviseras. Tredimensionell fastighetsbildning bör bli möjlig så att olika våningar i en fastighet kan ha olika ägare.

Staden bör på olika sätt pressa produktionskostnaderna för nya bostäder. De kommunala bolagen bör öka sin nyproduktion. Det är också viktigt att de sätter hyror som gör det ekonomiskt möjligt för även privata bolag att bygga hyresrätter. Möjligheter finns inom rådande bruksvärdesystem att sätta hyror som är långsiktigt ekonomiskt hållbara enligt självkostnadsprincipen. Dock har de politiska partierna ett stort ansvar att deklarerat att de inte kommer att sätta "politiska hyror" vilka skulle ändra spelreglerna även för de privata hyresvärdarna.

De kommunala bolagen och hyresgäströrelsen har också ett stort ansvar i förhandlingarna.

Kristdemokraterna har inget emot att hyresrätter prioriteras de kommande åren. Att antalet hyresrätter ökar kan innebära att fler unga och studenter finner en bostad. Emellertid måste då hyressättningssystemet göras mer flexibelt och byggkostnaderna pressas så att även privata fastighetsbolag kan finna det lönsamt att bygga hyresrätter.

Det är oroande att majoritetens första åtgärder på bostadsområdet handlar om att allmännyttan ska köpa lägenheter i innerstan och att all bostadsrättsomvandling avbryts. Dessa två förslag skapar inte en enda ny lägenhet. Möjlighet att ombilda hyresrätt till bostadsrätt bör finnas i ytterstaden. Blandade upplåtelseformer finns i till exempel Östberga och i Rinkeby där stadsvillor och bostadsrätter byggts in i områdena. Detta har varit framgångsrika åtgärder som bidrar till en mer blandad befolkning i dessa bägge områden. Målet om att det i varje stadsdel ska finnas blandade upplåtelseformer delas även av majoritetspartierna men i praktisk handling är man inte beredd att leva upp till det.

Tillgänglighet

Tillgänglighetssatsningen om 100 mnkr ska fortsätta. Vi vill att 20 mnkr av dessa avsätts till handikappanpassning till idrottsnämnden och till kulturnämnden. De får 10 mnkr vardera. Idrottsnämnden och kulturnämnden tar fram planer inom sina respektive områden. Ett exempel på ett lyckat försök är tillgänglighet för döva och hörselskadade inom kulturnämndens område. Anpassningen måste ske i nära samarbete med handikapporganisationerna.

När staden ger markanvisningar för nya lägenheter ska krav ställas på tillgänglighet för funktionshindrade. Staden bör också överväga att finna en form för att Handikappmärka (H-märka) hus i syfte att bevara och utveckla handikappanpassningar. Det kan till exempel gälla rum som är iordningställda för att ladda permobiler. Om staden misstänker att handikappanpassningar kan omintetgöras vid bostadsrättsomvandlingar ska staden inte sälja.

Försäljning av mark och byggnader

Staden ska kunna sälja mark och byggnader som inte behövs för stadens ändamål. Nämnden bör sälja mark och byggnader under 2004 till ett värde av 2.000 mnkr.

Förebygg kriminalitet

Tyvärr utförs brott dagligen i Stockholm och därför måste staden aktivt arbeta för att förebygga brott. Människors vilja att medverka i detta måste tas tillvara. Möjligheten att övervaka brottsbelastade offentliga platser med kamera bör öka. Förutom att medge affärer, banker och restaurangentréer möjlighet till kameraövervakning bör även offentliga platser där brott ofta förekommit kunna kameraövervakas. Därför bör till exempel en park, en gångtunnel eller en gångväg, där överfall begåtts, kunna kameraövervakas. Det ingrepp i integritet

ten detta kan innebära väger lätt mot den integritetskränkning främst kvinnor upplever om de utsätts för våldtäktsförsök eller andra brott. Andra brottsförebyggande åtgärder bör också prövas på brottsbelastade platser. En inventering av platser som ”underlättar brott” bör ske.

Öka framkomligheten

Den så kallade Förbifart Stockholm bör byggas. För att vi ska kunna uppnå vårt mål om en flerkärnig region är Förbifart Stockholm en viktig del i en övergripande infrastrukturell väv. Denna västliga trafikled och nya sträckning av E4:an kan bidra till att tillväxt sker väster om Stockholm och att nya regionala centra skapas. Genom tillkomst av leden motverkas också uppdelningen av länet i två halvor då förutsättningarna för expansion söder om staden förbättras. Ska regionala kärnor utvecklas utanför Stockholms tullar måste det skapas förutsättningar för områden att få hög befolkningstäthet och god tillgänglighet. I detta sammanhang är Förbifart Stockholm en strategisk investering som ingår i en större helhet.

En nedgrävning av Nynäsvägen i tunnel mellan Sofielundsplan och Sockenvägen skulle kunna möjliggöra bostadsbyggande ovanpå tunneln. E 18 förbi Rinkeby och Tensta bör byggas i tunnel. Den extra kostnad detta för med sig är försvarlig med tanke på det värde en tunnelförläggning har. Integrationen mellan Tensta/Rinkeby och Kista underlättas. Tillgängligheten och nyttan av Järvafältet ökar kraftigt om E18 läggs i tunnel.

Upphandling av parkeringsövervakning ska ske även fortsättningsvis. Ett eller några parkeringsdistrikt bör dock skötas av den kommunala parkeringsövervakningen för att ha som referensobjekt. Andelen rätt parkerade bilar ska öka.

Staten har ett ansvar att bidra till alla de nödvändiga investeringar som behöver ske i regionen. Länet har inte fått den andel av investeringar som är rimlig med tanke på andelen av befolkningen och rollen som tillväxtmotor. Det arbete som sker inom den statliga så kallade Stockholmsberedningen innebär förhoppningsvis att detta kan rättas till.

Kollektivtrafiken

Mycket omfattande investeringar behöver göras inom kollektivtrafiken. Det handlar såväl om upprustning och reinvesteringar som om helt nya projekt. Av bland annat hälso-, miljö- och trafiksäkerhetsskäl är det viktigt att andelen som reser kollektivt ökar. Samordningen mellan biltrafik och kollektivtrafik måste också bli bättre, bland annat genom att fler infartsparkeringar etableras vid pendeltågsstationer och tunnelbanans ändstationer och knutpunkter.

Särskilt prioriterat är en fortsatt utbyggnad av tvärbanan vidare från Hammarby Sjöstad till Slussen, med en anknytning till Saltsjöbanan. En utbyggnad från Alvik bör också ske så att man kan nå Kista, Solna, Universitet och även vidare in i Sollentuna kommun. Här är det viktigt att staden gentemot SL arbetar för att tvärbanan till Kista går via Rinkeby för att öka integrationen mellan dessa stadsdelar. Närmare studier bör göras av möjligheterna att utveckla spårtrafik

också i Stockolms innerstad. En vidare utveckling av stombusstrafiken bör kunna ske. Detta förutsätter dock ett bra samarbete mellan Stockholms stad och landstinget, som huvudman för SL.

En nedgrävning av pendelspåret genom innerstaden via Odenplan, T-centralen och Slussen bör ske snarast. Det medger stor tågkapacitet och ger en bra kollektivtrafiklösning. Finns utrymme för ytterligare kapacitetsökningar i pendeltågstrafiken bör Kungsholmen-banan byggas och en sammankoppling ske mellan vissa tunnelbanelinjer och pendeltågsstationer. Spårvagnstrafiken på Djurgårdslinjen bör förlängas från Norrmalmstorg till Centralen.

Förutsättningarna för en utökning av kollektivtrafiken på vattnet är goda i Stockholm. Ansträngningar bör göras att hitta system, båtar och linjer som är förenliga med såväl ett bevarande av det öppna vattnet, är miljövänliga och kan kopplas samman med den övriga kollektivtrafiken.

Trafikinformatik och trängselavgifter

Det finns en samstämmig uppfattning från trafikforskare och myndigheter att det inte är praktiskt möjligt att bygga bort vägträngseln genom nya trafikleder. Det är inte heller realistiskt att tro att kollektivtrafiken kan växa så mycket att vägträngseln kan försvinna. För att lösa trängselproblemen är därför en blandning av väginvesteringar, utbyggd kollektivtrafik, och modern trafikinformatik och trängselavgifter den bästa lösningen. Vi är dock kritiska till att majoriteten pressar fram detta beslut utan en folklig förankring. Innan ett system med trängselavgifter provas eller införs permanent bör frågan provas i en folkomröstning. Införandet av ett sådant system kräver att det finns en folklig acceptans. På det sätt man nu driver frågan om trängselavgifter riskerar man att avfärda denna möjliga lösning från dagordningen för mycket lång tid då många frågetecken som t.ex. om kollektivtrafiken klarar att svälja det ökade resandet återstår.

Trafiksäkerhet

För att förbättra trafiken och säkerheten är det viktigt att staden får i uppdrag att öka säkerheten vid särskilt känsliga platser som skolor, daghem och äldreboenden. Här skulle man med olika former av övervakning kunna säkerställa en tryggare gatumiljö för olika trafikantgrupper. Vi vill därför också genomföra ett trafiksäkerhetsprogram under temat "säker skolväg". Detta skall genomföras för att såväl förbättra den fysiska miljön som att ställa krav vid upphandlingar på säkra transporter.

Flygkapacitet i Stockholmsregionen

Stockholm är rikets huvudstad och måste ha goda flygförbindelser. Vi kan konstatera att den socialdemokratiska regeringen motsätter sig en nedläggning av Bromma varför majoritetens förslag till nedläggning av Bromma knappast är aktuellt under överskådlig framtid. Bromma har idag ett avtal som löper ut 2011. Brommas styrka är också dess största svaghet – närheten till Stockholm. På grund av buller, utsläpp och olycksrisker bör Bromma avvecklas när en ny

flygplats finns söder om Stockholm. Därför måste förutsättningar för en ny flygplats söder om Stockholm (Södertörn) snarast undersökas vidare.

I det avtal som slutits om Bromma mellan staden och luftfartsverket vidtas ytterligare åtgärder för att minska bullret från flygplatsen. För att de boende i Bromma skall åsamkas mindre störning från flygplatsen begränsas helgtrafiken genom att flygplatsen både öppnar senare och stänger tidigare på lördagar och söndagar. De i avtalet ingående åtgärderna innebär både lägre totala bullerenerginivåer och lägre utsläppsvärden per passagerare. I ärendet påpekades dock att det är angeläget att finna en lösning på problemen för de boende i anslutning till Sundbyvägen (kv Lucia) som härrör från ett gammalt beslut i länsstyrelsen. Det är inte rimligt att fastighetsägarna å ena sidan skall nekas möjlighet att avstycka sina tomter med hänvisning till närheten till flygplatsen, samtidigt som bullerstörningen inte anses vara större än att stöd till bullerdämpande åtgärder ej utgår.

Sjöbussen

Kristdemokraterna vill använda Stockholms vattenvägar till kollektivtrafik. Framgången för M/S Emelie som provtrafikerat Hammarby Sjöstad-Nybroviken är ett konkret bevis på att båtpendling fyller en viktig funktion. Därför bör båtpendling hjälpa till med att lösa kapacitetsbristen på kollektivtrafiken och trängseln på vägarna. Kristdemokraterna har i landstinget motionerat om att SL:s bolagsordning bör skrivas om så att de kan börja bedriva trafik även på vattnet. Förslaget med Sjöbussen; snabba, moderna och biogasdrivna kollektivtrafikbåtar, bör snarast komma igång. Kristdemokraterna vill anslå 1 mnkr till projektering, planarbete för b l a bryggor och marknadsföring mm för att projektet ska komma igång. Projektet ska utvecklas tillsammans med landstinget, som bör ha huvudansvaret för drift och underhåll.

Gratis parkering för miljöbilar

Kristdemokraterna vill gärna se att Stockholm blir Europas miljöbilshuvudstad. Vi är på god väg och det EU-projekt som staden har ansvar för har lett till att Stockholm har god renommé inom miljöbilsområdet. För att göra fler stockholmare intresserade av att införskaffa miljöbilar, istället för konventionella fordon, är det viktigt att öka incitamenten för att skaffa miljöbilar. Ett av de viktigaste incitamenten som Stockholm stad kan göra är att införa gratis parkering för miljöbilar. I dag har elbilar för boende och i nyttotrafik kraftigt rabatterad parkeringsavgift. Kristdemokraterna vill ge i uppdrag att införa gratis parkering för miljöbilar under år 2004, enligt den framtagna miljöbilsdefinition som Gatu- och fastighetsnämnden ställt sig bakom. Vi vill att staden placerar en taxificka för miljöbilar centralt utanför Stockholms centralstation.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för **gatu- och fastighetsnämnden inkl. fastighetsförvaltningen** godkänns.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

Gatu- och fastighetsnämnden ges i uppdrag att:

2. Utöka satsningen på tillgänglighet till kulturnämndens område till 10 mkr från stadens tillgänglighetsåtgärder.
3. Genomföra kameraövervakning av brottsbelastade offentliga platser.
4. Stockholm bör snarast införa gratis parkering för miljöbilar, allra senast under år 2004, enligt den framtagna miljöbilsdefinition som gatu- och fastighetskontoret tagit fram.
5. Staden bör arbeta för att en taxificka för miljöbilar placeras centralt utanför Stockholms centralstation.
6. Förbättra trafiksäkerheten vid särskilt känsliga platser som skolor, daghem och äldreboenden.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

BOSTADSBOLAGEN

Flera åtgärder från majoritetens sida framstår som mycket gåtfulla. Ett kommunalt byggbolag finns med i planerna. Det är knappast ett kommunalt byggbolag som kan skapa ökad konkurrens i byggbranschen. Allmännyttan har redan börjat köpa hyresfastigheter i innerstaden. En åtgärd som inte skapar en enda ny lägenhet. För närvarande är fördelningen mellan hyres- och bostadsrätter ca 50 % vardera och allmännyttan äger en stor del i innerstaden. Bruksvärdesprincipen är därför fullt tillämplig även i dagsläget. Den stora omvandlingen sker även fortsättningsvis i det privata fastighetsbeståndet, en fråga som ytterst regeringen förfogar över.

Behovet av lägenheter i Stockholm är stort och det är viktigt att stadens bolag tar ansvar för att medverka till att nyproducera lägenheter. Staden ska bygga lägenheter för olika behov där det finns olika efterfrågan och önskemål. Här kan nämnas t.ex. studentboenden, ungdomsbostäder, kollektivlösningar eller experimentboenden med miljörelaterade återvinningssystem.

Stadens bolag skall även i fortsättningen möjliggöra för sina boende att ombilda sitt boende till bostadsrätter i ytterstaden. Detta medför ett ökat intresse, delaktighet och makt över sitt boende som är positivt. Ombildning av bostäder ökar även blandningen av upplåtelseformer vilket möjliggör att bryta segregationen. I de områden där staden fortfarande är en dominerande aktör bör det även fortsättningsvis vara möjligt att sälja hyreshus.

För att även öka möjligheten till att påverka boendet för dem som väljer att bo i hyresrätt är det av största vikt att staden tar upp de exempel på självförvaltning som finns för att dessa former ska utvecklas.

Behovet av försöks- och träningslägenheter är stort och det behövs möjlighet att få tillgång till ett nytt boende. Det är därför viktigt att stadens bolag med-

verkar till att öka dessa lägenheter vilket bidrar till att förbättra individ- och familjeomsorgen.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till mål och utvecklingsdirektiv för 2004-2006 för **bostadsbolagen** godkänns.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

2. Uppmana Stockholms Stadshus AB att uppmana bostadsbolagen att:
Erbjuda sina hyresgäster ombildning till bostadsrätt i ytterstaden. Även fortsättningsvis sälja hyreshus i de områden där allmännyttan är en dominerande aktör samt öka antalet försöks- och träningslägenheter.
3. Uppmana Stockholms stadshus AB att uppmana bostadsbolagen att:
Avbryta kommunaliseringen av lägenheter i innerstaden.

UTBILDNINGSNÄMNDEN

Utbildningsnämnden har det övergripande ansvaret för mål, uppföljning, utvärdering och utveckling av förskola, grundskola, särskola, gymnasieskola, vuxenutbildning och svenska för invandrare (SFI).

Värdegrund

För att skapa trygghet och trivsel måste skolans verksamhet baseras på en god och väl förankrad värdegrund. Varje skola måste aktivt arbeta för att förverkliga värdegrunden i sin dagliga verksamhet, göra den till något levande och konkret. Etik måste levas, inte bara sägas. Skolinspektörerna skall fortsätta att utvärdera skolornas arbete med värdegrundsfrågorna. Vi tillstyrker inrättandet av förskoleinspektörer och även i deras arbete skall ingå utvärdering av förskolornas arbete med läroplanens värdegrundsavsnitt.

Gymnasieskolan

Basen för gymnasieskolans arbete måste läggas av grundskolan, som ska ha givit eleverna det stöd de behöver för att bli godkända i alla ämnen. I dag fortsätter i stort sett alla elever från grundskola till gymnasieskola. De enda krav som ställs är att eleverna har godkänt i kärnämnen svenska, engelska och matematik. Detta innebär att gymnasieskolan riskerar att få hantera problem som följer med från grundskolan.

Kommunerna har skyldighet att erbjuda gymnasieundervisning men gymnasieskolan är frivillig för eleven. Det är fel att likställa alla elevers gymnasieval och kräva att alla gymnasieinriktningar skall ge högskolebehörighet. Lärningsprogram, där undervisningen växelvis bedrivs på skola och arbetsplats, ska finnas. Stadens lärningsprogram bör utökas och ske i samarbete med näringslivet och den offentliga sektorn, till exempel inom vård och omsorg samt förskola.

Den långsiktiga målsättningen är att alla elever ska komma in på sitt första handsval till gymnasiet och att alla stadens skolor ska vara attraktiva. Resultatet blir alltid bättre när det egna engagemanget är ledande. Ett led i elevens medbestämmanderätt är att ha möjlighet att söka till det gymnasium som eleven helst vill gå på.

Betygsintagningen i Stockholm skrotas nu av vänstermajoriteten. Denna reform genomfördes för att öka rättvisan i intagningen till gymnasiet och för att undvika närhetsprincipens sämsta effekter. Denna förändring gjordes samtidigt som en profileringsåtgärd. Betygsintag är i dagsläget det mest rättvisa intagnings-systemet till gymnasieskolan i Stockholm. Det är ännu för tidigt att se konsekvenserna av denna förändring, men en utvärdering bör göras om några år. Utöver betygsintagning bör det finnas möjlighet att provas på andra meriter, framförallt till de praktiska utbildningarna. Utbildningsnämnden bör få i uppdrag att tillsammans med ett urval branschorganisationer införa en sådan kvot på prov i Stockholm.

Gymnasieskolan ska utgå från elevernas behov och intressen och bör därför präglas av mångfald. Staden bör utreda möjligheterna att studera under mer flexibla former. Gymnasiet ska i största möjliga mån möta och tillgodose elevernas olika behov och förutsättningar. Denna strävan försvåras av att alla elever måste klara utbildningen på samma tid. Det finns inget egenvärde i att alla gymnasieutbildningar ska fullföljas före tjugo års ålder. Dagens åldersgräns för gymnasiestudier omöjliggör längre studieuppehåll, och skollagen måste därför ändras så att åldersgränsen för gymnasiestudier höjs. En större åldersblandning skulle kunna få positiva studiesociala effekter. Gymnasiestudierna ska kunna genomföras på lika villkor upp till och med tjugofem års ålder. Detta förutsätter ett riksdagsbeslut. Kristdemokraterna föreslår att staden uppvaktar regeringen i detta ärende.

För att kunna möta elevernas behov ska staden erbjuda ett brett spektrum av både teoretiska och praktiska utbildningar. Den profilering, som stadens gymnasieskolor arbetat med under de senaste åren, är ett viktigt led i att kunna möta olika behov samt för att förbättra den kommunala skolan. En central uppgift framöver blir att garantera en god helhetsbild, som erbjuder så många studiealternativ som möjligt i staden. Därför är det viktigt att planerna på ett dövgynasium i Stockholm fullföljs inom en snar framtid.

Det individuella programmet har fått en omfattning, som ingen hade räknat med då det skapades. Det är landets tredje största gymnasieprogram, vilket tyder på allvarliga brister i skolsystemet. Skolsystemet måste därför organiseras på ett annat sätt, även om det står klart att någon form av individuellt program behövs, om gymnasieskolan ska kunna ta emot alla elever. Ansvaret för de elever som saknar behörighet till gymnasieskolan i Stockholm bör åvila grundskolan ett år efter det att eleven avslutat sina ordinarie grundskolestudier. För de elever som hellre vill få sin gymnasiebehörighet inom ramen för någon form av individuellt program, kan respektive stadsdelsförvaltning köpa preparandutbildning av gymnasieskolan/Utbildningsnämnden. Detta för att ytterligare be-

tona att grundskolan ska förmedla den grundläggande kunskapen och därför måste ges erforderliga resurser.

Dyslexicentrum

Många elever har idag läs- och skrivsvårigheter/dyslexi. Kompetensen inom Stockholms skolor att anpassa och utveckla stödet till dessa elever behöver förstärkas och vidareutvecklas. Stockholm bör därför starta ett utrednings- och kunskapscentrum för läs- och skrivsvårigheter. Detta kunskapscentrum skulle kunna svara för utredningar och övergripande kompetensutveckling samt ge stöd till skolorna i deras arbete med dyslektiker och elever med läs och skrivsvårigheter. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda möjligheterna att inrätta ett Utrednings- och Kunskapscentrum för läs- och skrivsvårigheter.

Elever med utländsk bakgrund

De barn och ungdomar som kommer till Sverige ska omgående få en bra undervisning. De så kallade "förberedelseklasserna" för invandrade barn måste ha hög kvalitet. Resurserna bör samordnas regionalt inom staden för att därigenom kunna utnyttjas på bästa sätt. Nyanlända flyktingar byter ofta bostad och det har visat sig vara svårt för stadsdelsnämnderna att effektivt planera och fullfölja uppdraget.

Modersmålsundervisningen är viktig i integrationsstödet till barn och ungdomar med invandrarbakgrund. För att lära sig ett nytt språk behöver man ett befintligt språk att bygga vidare på. Skolorna och invandrarföreningarna bör här ha ett bredare samarbete.

Ämnesundervisning på modersmål kan vara värt att pröva i några Stockholmskolor. För många nyanlända invandrare krävs lång tid att lära sig svenska så pass bra att man kan ta till sig ämnesundervisning på det nya språket. Ett annat alternativ, som också bör prövas, är att hemspråkslärarna får vara stödlärare i olika ämnen och ge studiehandledning på modersmålet.

Samtliga skolor måste hålla en bra kvalitet, samtidigt som man satsar på att utveckla en egen profil. Inte minst i invandratäta områden bör skolor använda sig av möjligheten att skapa profilklasser i till exempel matematik, idrott eller språk. Profilklasser lockar ofta till sig elever från andra områden, vilket ökar integrationen.

SFI

Vuxenutbildningen för invandrare behöver prioriteras ytterligare, i synnerhet Svenska för invandrare, den så kallade SFI-undervisningen. Svenskundervisningen ska i möjligaste mån vara anpassad till deltagarnas utbildning, yrkeserfarenhet och intressen. Därför måste undervisningen vara starkt knuten till praktik eller vanligt lönearbete. Färdigheterna i svenska växer snabbast när de övas i naturliga situationer på en arbetsplats och i det dagliga livet bland svensktalande. Integration sker bäst på arbetsplatsen, inte vid skolbänken.

Många invandrare har nekats tillträde till arbetsmarknaden på grund av att de inte ”slutfört sin SFI”. Detta är att betrakta som förmynderi och dessutom ett slöseri med resurser. Flyktingar som passerat sin introduktionsperiod kan gå flera år på SFI-undervisning och får då socialbidrag när de inget hellre önskar än att komma ut på arbetsmarknaden. Det är därför viktigt att man så snabbt som möjligt tar tillvara invandrades yrkeserfarenheter och utbildning. Den vanliga SFI-undervisningen bör därför kompletteras med yrkesanknuten terminologi i svenska parallellt med praktik eller yrkesarbete.

För invandrare med mycket kort grundutbildning från hemlandet och sådana som är analfabeter kan det rent av vara bättre att starta med praktik på en arbetsplats före den formella svenskundervisningen. Det har visat sig öka motivationen för svenskundervisning och för elementär läs- och skrivundervisning.

Särskilt höga krav på en kompetent SFI-undervisning gäller personer med akademisk utbildning från hemlandet eller personer med en utbildning som kräver viss garanterad yrkesbehörighet (utöver medicinska yrken gäller det till exempel elektriker och VVS-personal). Staden bör därför med så god framförhållning som möjligt ta reda på vilka yrkes- och utbildningstyper, som förekommer i aktuella flykting- och invandrargrupper. Integrations- och Näringslivsnämnden bör i samarbete med arbetsgivare, fackliga organisationer och arbetsmarknadsmyndigheter utarbeta valideringsregler för utländska utbildningar och kompletteringsutbildningar med svensk yrkesterminologi.

SFI-undervisningen i Stockholm bör när det förlängda avtalet går ut 2003-12-31 integreras med flyktingintroduktionen. För de som nyligen flyttat till Sverige bör både utbildning i svenska och introduktion i samhället erbjudas som en samordnad helhet.

Vuxenutbildning

Det skall inte kunna vara för sent att påbörja helt nya studier eller att komplettera tidigare utbildning under hela livet. Det innebär att vuxenutbildningen ska vara väl utbyggd. Därigenom ökar förutsättningarna att tillgodose arbetsmarknadens mångfacetterade och ofta snabbt skiftande behov av utbildad arbetskraft. Vuxenundervisningen ska vara flexibel och anpassningsbar efter individens behov. Studievägledningen ska vara professionell och validering och nivåbedömning ska ske smidigt och korrekt.

Folkhögskolor

Folkhögskolorna representerar en egen och mycket värdefull utbildningstradition, som måste ges frihet och möjligheter att utvecklas på egna villkor. Kristdemokraterna ser positivt på en aktiv samverkan mellan kommun och folkhögskolor, för att kommunen ska kunna dra nytta av den folkbildningstradition som folkhögskolorna förmedlar.

Vuxna förståndshandikappade

Det är angeläget att vuxna förståndshandikappade ges möjlighet till utbildning och vidareutveckling. Stadsdelarna uppmanas att sinsemellan samordna arbets-

träning och studiemöjligheter för vuxna förståndshandikappade och psykiskt funktionshindrade. Därigenom kan de handikappades möjligheter att välja verksamhet efter eget intresse öka.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för **utbildningsnämnden** godkänns.

Kommunfullmäktige beslutar följande.

Utbildningsnämnden uppmanas att:

2. Utforma ett ”kontrakt” om ansvars- och rättighetsfördelningen mellan elever, föräldrar/vårdnadshavare och skola.
3. Till de praktiska utbildningarna i gymnasieskolan pröva en möjlighet att provas på andra meriter än betyg. En kvot för denna intagning bör genomföras på prov.
4. Utredda möjligheterna att inrätta ett Utrednings- och Kunskapscentrum för läs- och skrivsvårigheter.

Utbildningsnämnden ges i uppdrag att:

5. I samarbete med näringslivet utöka antalet lärlingsprogram.
6. Uppvakta regeringen om att göra det möjligt att fullfölja gymnasieutbildningarna upp till 25 års ålder.
7. Fortsätta utveckla svenskundervisning med ökad valfrihet där SFI-undervisning individanpassas och tar hänsyn till den enskildes förutsättningar och behov.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

KULTURNÄMNDEN

Kristdemokraterna vill särskilt prioritera kultur för barn och ungdomar. Det är särskilt viktigt att satsa på den skapande delen av kulturen, eftersom många barn och ungdomar på sin fritid är passiva konsumenterna av TV, video, film och musik. Kulturnämndens verksamhet omfattas idag av kulturförvaltningen och stadsarkivet.

Kristdemokraterna vill uppmärksamma problemet med att de kulturutövande organisationerna inte har råd att sätta in annonser. En del av den illegala affischeringen beror på att det finns få allmänna anslagstavlor. Fler allmänna anslagstavlor är ett krav.

Graffiti är en konstform som kan locka många unga människor till kreativt skapande och ge andra en kulturupplevelse. Detta är naturligtvis positivt så länge det handlar om konst. Klotter och vandalisering är ett oacceptabelt stort problem i Stockholm. Klottret/otillåten graffiti förfular också vår stad och förstör

bostadsområden och kollektivtrafiken samt skapar en känsla av otrygghet. Stockholm skall vara en ren och vacker stad. I detta arbete ingår att kraftfullt motverka klotter. Klotter är skadegörelse och bör behandlas därefter. Information i skolor, förskolor, fritidshem om att klotter inte är accepterat är därför en viktig preventiv insats.

Kulturskolan

Kulturskolan har stor betydelse för barns och ungdomars kulturliv. Barn som själva spelar teater, får också lust att se teater. Den som tecknar och målar eller får tillverka teaterdekor, har större möjlighet att leva sig in i bildkonstens uttrycksformer. Kristdemokraterna vill förstärka Kulturskolan genom en resursförstärkning från Stadsteatern.

Vi föreslår därför att Stadsteatern får i uppdrag att bidra till en utökning av kulturskolans verksamhet fr.o.m. 2004. På så vis får fler barn upptäcka teaterns värld och därmed verkar Stadsteatern än mer aktivt för sitt mål att nå nya publikgrupper.

Det är viktigt att det finns olika verksamheter för ungdomar. Som ett komplement till stadsdelarnas verksamhet bör Kulturhuset utvecklas till ett kulturhus med fler aktiviteter och verksamheter för ungdomar på kvällstid. I detta skulle Stadsteaterns tillskott till Kulturskolan kunna bidra. Kulturskolan har i dagsläget lokalbrist. Stadsteatern har sin verksamhet samlad under ett tak vid Sergels torg. Där finns scener, repetitionslokaler, verkstäder där dekor, kostym och mask produceras samt administration.

Kulturskolans verksamhet bör utökas till att också omfatta ”filmverkstad” där barn och ungdomar får möjlighet att göra egna filmer.

När en människa blir sjuk eller gammal försvinner inte hennes behov av kultur. I äldreården är det därför viktigt att ha med kulturen som en del i omvårdnaden.

Kulturens betydelse för integration bör uppmärksammas mer. Staden ska stödja minoritetens egna insatser för att behålla och vidareutveckla de kulturella drag som de själva anser viktiga.

Det romska kulturcentrum som den borgerliga majoriteten startade, är exempelvis en del i den nationella minoritetspolitiken att stödja en satsning på romerna.

Biblioteken

Biblioteken är utomordentligt goda kulturförmedlare och har utvecklats till kulturcentra med konstutlåning, musiklyssnande, uthyrning av kvalitetsvideor, filmföreläsningar, utställningar, debatter, släkt- och hembygdsforskning och så vidare. Arbetet med litteratur och böcker är dock bibliotekens centrala uppgift. Biblioteken ska utöka sitt urval av kassetböcker och lättläst litteratur för vuxna med lässvårigheter och synskadade. Ett nära samarbete mellan biblioteket och

skolan har stor betydelse för att motivera barn och ungdomar till mer läsande. Dagens informationsteknik kan inte ersätta boken, varken i undervisning eller som upplevelse. Den kan bara komplettera. Biblioteken skall ha generösa öppettider, även under sommaren.

Bok- och tidskriftslån skall vara avgiftsfria. Det är en förutsättning för en öppen debatt och fri opinionsbildning. Det är också en fråga om lättillgänglighet och social rättvisa. Biblioteken skall erbjuda även äldre, funktionshindrade och invandrare en hög servicenivå.

Kulturhuset

Kulturhuset skall fortsätta sitt målmedvetna arbete för barn- och unga, genom bland annat Rum för barn, utställningar för barn och Lava för ungdomar, ska fortsätta att utvecklas. Öppethållandet på kvällar och helger bör förbättras som ett komplement till stadsdelarnas barn- och ungdomsverksamhet. Samarbetet med stadens fria kulturliv, genom utställningar, föreställningar, författarbesök med mera ska fortgå. Arbetet med att fylla ytorna runt exempelvis rulltrapporna med verksamhet på varje våning har varit mycket positivt men det är angeläget att genom olika metoder fortsätta arbeta med denna fråga då vissa ytor i Kulturhuset kan upplevas som tomma. De fristående verksamheter som finns i huset – bland annat Designtorget och bokhandeln Konstig samt caféer och restauranger – har berikat Kulturhusets utbud och förmodligen lockat nya besökare.

Kulturstödet

Stadens ekonomiska kulturstöd skall garantera frihet, mångfald och kvalitet i kulturlivet. Stödet skall inriktas till kultur för barn och ungdomar. Kristdemokraterna vill prioritera verksamhetsbidrag till de fria grupperna. Det är viktigt att de scener och lokaler som finns i stadens ägo även kan nyttjas av de fria grupperna. En unik del av folkrörelsesverige utgör våra bildningsförbund där människor samlas för att ta del av föreläsningar, delta i olika kulturprojekt, diskutera och studera tillsammans. Verksamheten är en del av det svenska kulturarvet, den stärker och utvecklar demokratin. Förbunden har därtill en viktig roll när det gäller kunskapsförmedlandet. Kristdemokraterna anser att bidraget till studieorganisationerna skall ges efter en modell som prioriterar barn, unga, funktionshindrade och invandrare.

Sponsring

Genom samarbete med utomstående, även i form av sponsring, kan kulturlivet få nya samarbetsytor med medborgare som kanske inte annars kommer i kontakt med kulturlivet. Ungdomskulturen utgör ett talande exempel på detta: Ungdomars kultur lever i hög grad i gränslandet mellan det offentligt och kommersiellt finansierade. Denna gränsöverskridande inställning till kulturens finansiering är välgörande. Vattentäta skott utgör ingen bra grogrund för ett växande kulturliv.

Kultursponsring är ett sätt att tillföra mer pengar till kultursektorn. Det innebär inte att sponsring kommer att ersätta det offentliga stödet men att det däremot kan vara ett viktigt komplement. Sponsring är en inkomstkälla men också en

viktig kontaktyta för att nå människor som annars inte besöker kulturevenemang. Det sker exempelvis genom att företag som sponsrar en teater eller ett kulturevenemang i gengäld får biljetter till sina anställda.

Överföring till stadsdelsnämnderna

Stadsdelsbiblioteken överfördes under förra mandatperioden till Kulturnämnden. En ökad roll för stadsdelsnämnderna på området lokalsamordning och ungdoms- och kulturverksamhet innebär dock att de också bör ha ansvaret för stadsdelsbiblioteken. Kristdemokraterna föreslår därför att stadsdelsbiblioteken överförs till stadsdelsnämnderna.

Stadens uppgift är att bidra till att det finns lokaler så att barn och ungdomar kan ha en rik och varierad fritid. Kristdemokraternas inställning är att samlingslokalerna primära syfte är att säkerställa prioriterade gruppers tillgång till mötesplatser. De prioriterade grupperna utgörs av barn, ungdomar, funktionshindrade, pensionärer och Anonyma Alkoholister och Narkomaner. Dessa grupper betalar idag ingenting för att samlas i samlingslokalerna. Det är av största vikt att så förblir. Kristdemokraterna vill arbeta för att föreningarna i Stockholm har tillgång till det antal samlingslokaler som motsvarar behovet. De 18 lokaler som staden nu stödjer har en bra geografisk spridning. Samtidigt måste stadens bidragsgivning vara utformad så att man får största möjliga nytta för pengarna. Trots att de prioriterade grupperna utnyttjar samlingslokalerna i liten utsträckning beslöt den nya majoriteten att öka bidragsgivningen med flera mnkr under 2003. Det är nyttjandegraden som måste öka och det gör den inte genom att enbart öka bidragen. Dessutom bör man se till att även skollokaler och andra lokaler som står tomma finns sök- och bokningsbara via nätet. Kristdemokraterna anser att ansvaret för stödet till stadens samlingslokaler bör föras över till stadsdelsnämnderna.

Stadens hemgårdar och 4H-gårdar bör bli sk Kommunövergripande Verksamheter (KÖV). Bidragsgivningen ska skötas av stadsdelsnämnderna. Om därmed de verksamheter som inbegriper ungdoms- och fritidsverksamhet och lokalnyttjande för barn, ungdomar och andra prioriterade grupper samlas hos stadsdelsnämnderna finns förutsättningarna för att de lokaler staden äger eller ger bidrag till utnyttjas mest rationellt. I varje stadsdelsnämndsområde kan man på detta sätt förbättra förutsättningarna för föreningsliv, kulturliv, ungdomars fritid och det drogförebyggande arbetet. Kristdemokraterna vill i budget 2004 öka bidragsgivningen till stadens 4H-gårdar med 2 mnkr.

Tillgänglighet för funktionshindrade

Det är viktigt att personer med olika funktionshinder får möjlighet att delta i stadens kulturutbud. För tillgänglighetsskapande åtgärder avsätts 10 mnkr i gatu- och fastighetsnämndens investeringsplan. Kulturnämnden utarbetar en plan för dessa åtgärder. Ett exempel på hur dessa medel kan användas på ett bra sätt är försöket att göra teater mm tillgängligt för döva och hörselskadade.

Stadsarkivet

Stadsarkiven är liksom museerna några av våra mest betydelsefulla kulturarvsinstitutioner. I arkiven finns det skriftliga material som dokumenterar vårt lands framväxt. Det är ett material som är av ovärderlig betydelse för kännedomen om vår historia. Väl ordnade arkiv är nödvändigt för det demokratiska och öppna samhället. En väl fungerande arkivverksamhet är en förutsättning för att offentlighetsprincipen ska fungera. Arkiv möjliggör en kritisk granskning av maktavare och de beslut som fattas. De möjliggör också forskning ur historiska perspektiv och säkerställer en god tillgång till information för kommande generationer. I Stadsarkivet finns ett omistligt kulturarv. Att bevara, vårda och levandegöra stadens kulturarv är viktiga uppgifter för Stadsarkivet. Samverkan mellan Stadsarkivet och skolan är en viktig del i det fortsatta arbetet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för **kulturnämnden** godkänns.

Kommunfullmäktige beslutar följande.

2. Ansvar för stadsdelsbiblioteken överförs till stadsdelsnämnderna.
3. Kulturnämnden uppmanas att i samarbete med stadsdelsnämnderna stärka kulturen inom stadens äldrevård.
4. Ansvar för stödet till stadens samlingslokaler, Hemgårdar och 4H-gårdar överförs till stadsdelsnämnderna.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

STADSMUSEINÄMNDEN

Stadsmuseinämnden inrättades 1998. Tidigare fanns en stadsmuseidelegation under kulturnämnden. Kristdemokraterna föreslår att Stadsmuseinämndens verksamhet åter överförs till Kulturnämnden, som inrättar ett utskott eller delegation för dessa frågor.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för Stadsmuseinämnden godkänns.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

2. Stadsmuseinämndens verksamhet överförs till Kulturnämnden, som inrättar ett utskott eller delegation för dessa frågor.

STOCKHOLMS STADSTEATER AB

Stadsteatern skall göra god teater av hög kvalitet. Teatern skall aktivt verka för att nå nya publikgrupper. Stadsteaterns publikenkät visar emellertid att de flesta besökarna är 51-65 år, teatervana och till 70 % kvinnor. Kristdemokraterna vill prioritera kultur för barn- och ungdomar och satsa på den skapande delen av kulturen.

Att skapa mötesplatser där barn och ungdomar får ta del av exempelvis professionella skådespelares och regissörers arbete med teaterverksamhet tror kristdemokraterna skulle öka intresset bland de unga att mer aktivt ta del av teater och kultur även senare under uppväxten. Kristdemokraterna föreslår därför att Stadsteatern får i uppdrag att medverka i Kulturskolans verksamhet från 2004. På så vis får fler barn upptäcka teaterns värld och därmed verkar Stadsteatern än mer aktivt för att nå nya publikgrupper.

Kultursponsring är ett sätt att tillföra mer pengar till kultursektorn. Det innebär inte att sponsring kommer att ersätta det offentliga stödet men att det däremot kan vara ett viktigt komplement. Sponsring är en inkomstkälla men också en viktig kontaktyta för att nå människor som annars inte besöker kulturevenemang. Det sker exempelvis genom att företag som sponsrar en teater eller ett kulturevenemang i gengäld får biljetter till sina anställda.

I Stockholm finns flera goda exempel på kulturinstitutioner som med stor framgång använder sig av sponsring för att öka intäkterna. Exempel på sådana kulturinstitutioner är Dramaten, Folkoperan och Liljevalchs. Kristdemokraterna föreslår i budget 2004 att Stadsteatern ska arbeta för att öka sina sponstringsintäkter. Idag utgör intäkter från sponsring en mycket liten del av de totala intäkterna.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till mål och utvecklingsdirektiv för 2004-2006 för **Stockholms Stadsteater** godkänns.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

2. Uppmana Stockholms Stadshus AB att uppmana Stadsteatern AB att medverka i Kulturskolans verksamhet till en omfattning av 25 mnkr.
3. Uppmana Stockholms Stadshus AB att uppmana Stadsteatern AB att aktivt arbeta för att öka sponstringsintäkterna.

INTEGRATIONSNÄMNDEN

Integrationsnämndens huvuduppgifter är att samordna stadens integrations- och demokratiarbete samt att ansvara för mottagning och introduktion av flyktingar. Under föregående mandatperiod antogs ett reviderat integrationsprogram. Att informera om och driva på arbetet med genomförande av förslagen bör vara en prioriterad uppgift. Kristdemokraterna föreslår att integrationsnämnden och näringslivsnämnden slås samman, vilket kommenteras på annan plats i budgetförslaget.

Mänskliga rättigheter och arbete mot diskriminering

En av de viktigaste arbetsuppgifterna gäller arbetet för mänskliga rättigheter och mot diskriminering. Inom staden måste informationen om och efterlevnaden av gällande antidiskrimineringslagar bli bättre. Stockholm har ett stort ansvar vid anställning av personal och vid rekrytering av chefer på olika nivåer. Kommunstyrelsen har beslutat om en antidiskrimineringsklausul som kan användas i de avtal staden upprättar med olika entreprenörer och leverantörer.

Även kännedomen om de konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige ratificerat är dålig i staden. Integration handlar både om rätten att delta på lika villkor i samhälls- och arbetsliv och om rätten att vara ”minoritet” i något avseende. Integrationsnämnden bör därför på olika sätt sprida information om praktiska sätt att arbeta mot diskriminering och om vilken betydelse tillämpning av de mänskliga rättigheterna har i stadens vardagsarbete inom exempelvis förskola, skola, socialtjänst och arbetsmarknad.

Bygg kontaktnät, effektivisera SFI, snabbare ut i arbetslivet

Förutsättningar för integration i samhället ska skyndsamt ges när någon flyttar till Sverige. Ett arbete ger förutsättningar för både viktiga sociala kontakter och att snabbt lära sig svenska. Varje nyinvandrad familj ska dessutom erbjudas en kontaktfamilj eller kontaktperson – helst med anknytning till invandrarens yrke och/eller erfarenheter. Integrationsnämndens arbete med rekrytering av kontaktpersoner (”flyktingguider”) bör därför utökas.

För att möjliggöra en snabb integration av de vuxna är det förutom aktiva insatser när det gäller att skapa förutsättningar för jobb viktigt med en bra svenskundervisning som ger ökad valfrihet och individanpassning. Det innebär bland annat att delar av svenskundervisningen tydligt knyts till personens yrkeserfarenhet, utbildning och intressen.

Integrationsnämnden bör därför tillsammans med Utbildningsnämnden fortsätta det utvecklingsarbete som påbörjats om SFI-undervisning, ”jobb-svenska” och arbete/praktik för nyanlända flyktingar och anhöriginvandrare. Speciellt är det två kategorier som man bör koncentrera utvecklingsarbetet på:

- Invandrare/flyktingar med högskoleutbildning från hemlandet och som har svårt att få en kompletterande utbildning inom sitt fackområde och en god utbildning i svenska knuten till ämnesområdet. Staden bör inleda samarbete med universitetets utbildning i svenska för gäststuderande.
- Invandrare/flyktingar som saknar funktionell läs- och skrivkunnighet (analfabeter eller personer med mycket kort grundutbildning från hemlandet).

Nämnden bör vidare fortsätta arbetet med att samordna och vidareutveckla de arbetsmarknadsprojekt som drivits under ledning av socialtjänstnämnden och integrationsnämnden (”Jobb istället för bidrag”). Samordning av pågående projekt i stadsdelarna och information till samtliga aktörer gör det möjligt att undvika kostsamt dubbelarbete i olika delar av staden. Det är vidare viktigt att ställa tydliga krav på insatser från de statliga arbetsmarknadsmyndigheterna. Samarbetet med arbetsförmedlingar, företag och utbildningsorganisationer måste effektiviseras.

Utveckla en minoritetspolicy

Sveriges riksdag har fattat beslut om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Informationsinsatser och andra åtgärder behövs i kommunerna för att detta riksdagsbeslut ska få lokalt genomslag. Därför bör en samrådsgrupp bildas under kommunstyrelsen med företrädare för i Stockholm verksamma organisatio-

ner för samer, romer, judar, finnar och tornedalsfinnar och dessa gruppers minoritetsspråk. Samrådsgruppen bör tillsammans med kommunstyrelsen utforma en minoritetspolicy. Exempel på liknande kommunalt samarbete med de nationella minoriteterna kan hämtas från bland annat Göteborg.

Regionalt flyktingmottagande

Ett regionalt flyktingmottagande i kombination med en flyktingpeng, som ger flyktingen huvudansvaret för att finna bostad och jobb, bör genomföras. Med ett regionalt flyktingmottagande motverkas de inlåsnings effekter som idag finns med det kommunala flyktingmottagandet i framförallt storstadsregionerna. En flykting bör ha samma möjligheter som den som är bosatt i Sverige när det gäller möjligheten att söka bostad, arbetsplats, svenskundervisning mm i hela Stockholms- och mälardalsregionen oberoende av kommungränserna. På kristdemokratiskt initiativ har staden uppvakttat regeringen med krav på regionalt flyktingmottagande men frågan har tyvärr begravts i en utredning.

Ytterstadens förnyelse

Kristdemokraterna vill satsa på Stockholms förorter. Vi vill att den ytterstads satsning och storstadssatsning som parallellt pågått under några år ska samordnas tillsammans med en rad andra investeringar under begreppet ”Ytterstadens förnyelse”.

Alla Stockholms förorter, inte minst stadens ”miljonprogramsområden”, präglas av stora tillväxtpotentialer. Där ska bostadsmiljöerna rustas upp och kompletteras med arbetsplatser och verksamheter av olika slag. Stockholms ytterstad ska vara levande samhällen där bostäder, skolor, företag, myndigheter samt olika typer av service och demokratiska institutioner ska finnas. Förutsättningarna att flytta ut kommunala och statliga institutioner till ytterstaden bör utredas. Alla förvaltningar, bolag och övriga verksamheter i Stockholms stad ska samverka för att genomföra ”Ytterstadens förnyelse”.

Särskilda satsningar på utveckling och integration av Stockholms förorter ska ses hur ett helhetsperspektiv och inte genom att specifika strikt avgränsade områden väljs för investeringar enbart där. Den tidigare ytterstadssatsningen var koncentrerad till ett antal utvalda bostadsområden, oftast miljonprogramsområden. Integrationsförvaltningen har föreslagit att ytterstadens förnyelse ska ske inom hela stadsdelsnämndsområden. Brister i exempelvis ett begränsat bostadsområde kan i en del fall lösas via angränsande områden. Berörda stadsdelsnämnder bör få uppgiften att i samråd med invånarna diskutera fram förnyelseförslag. De slutliga besluten ska fattas i stadsdelsnämnderna. Samordning bör även i fortsättningen ske via integrationsnämnden i samverkan med näringslivsnämnden och andra berörda centrala nämnder. Projektledningar för Söderortsprojektet och Kista Science City bör ingå i en central referensgrupp för ytterstadens förnyelse.

Satsningar på Stockholms ytterförorter är ovärderliga investeringar i framtiden. Stockholm är Sveriges starkaste tillväxtregion och det finns därför ett särskilt stort intresse hos näringslivet att investera här. Ett så omfattande förnyelsearbete

te som vi förespråkar innebär dock även omfattande investeringar av stadens förvaltningar och bolag. De närmaste fyra åren vill Kristdemokraterna därför satsa 500 mnkr om året, sammanlagt 2 mdkr.

Bredbandsutbyggnad

Att se till att medborgare även utanför innerstaden får tillgång till bredband är en rättvisefråga. Utbyggt bredband påskyndar möjligheten till integration och ökar möjligheten att delta i det demokratiska arbetet. Ett väl utbyggt fibernät i hela staden stimulerar även företagandet och ökar tillväxten i regionen.

Tyvärr har den röd-gröna majoriteten stirrat sig blind på trådlösa projekt och därmed har utbyggnaden av IT-infrastruktur fördröjts. Utbyggnaden måste genast starta och hålla högt tempo.

De allmännyttiga bostadsbolagen får uppdraget att bygga ut bredband genom att hyra fiberförbindelser av Stokab och sedan ge hyresgästerna stor valfrihet i utbudet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för **integrationsnämnden** godkänns.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

2. Staden ska uppvakta regeringen om att införa ett regionalt flyktingmottagande.
3. Uttala sitt stöd för en fortsatt prioritering av att arbeta för mänskliga rättigheter och mot diskriminering i enlighet med det reviderade integrationsprogrammet.
4. Ge integrations- och näringslivsnämnden i uppdrag att utveckla arbetet för "Jobb istället för bidrag" för att öka antalet förvärvsarbete.
5. Kommunstyrelsen får i uppdrag att bilda en samrådsgrupp med företrädare för de nationella minoriteterna för att tillsammans med kommunstyrelsen utforma en minoritetspolicy.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

STOCKHOLMS STADS BOSTADSFÖRMEDLING AB

Stockholms stad bör ha en kommunal bostadsförmedling. Genom samarbete med privata fastighetsägare och genom utbyggt samarbete med grannkommuner kan bostadsförmedlingen spela en viktig roll. Bostadsförmedlingens självfinansieringsgrad bör kunna öka genom att den förmedlar också andra bostäder än stadens egna. Sociala och medicinska förturer ska kunna ges.

En särskild köordning för barnfamiljer bör införas så att särskild prioritet i den ordinarie förmedlingen kan ges åt dem. Studenter ska ha nedsatt avgift.

Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till mål och utvecklingsdirektiv för 2004-2006 för **Stockholms Stads Bostadsförmedling AB** godkänns.

Kommunfullmäktige beslutar följande.

2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att uppmana Stockholms Stads bostadsförmedling AB att införa en särskild köordning för barnfamiljer.

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN

Socialtjänstförvaltningen svarar för stadsövergripande verksamheter. Det gäller bl.a. insatser för hemlösa, jourverksamheter, familjerådgivning, lovverksamhet för funktionshindrade barn, insatser för ungdomar och vuxna som sker i enlighet med LSS samt beslut om tillstånd för alkoholutskänkning. Nämnden har också ett samordnande och övergripande ansvar för stadens drog- och brottsförebyggande arbete, för kommunövergripande uppsökande arbete inom individ- och familjeomsorg samt för att erbjuda personer med funktionshinder rätt insatser. Alla som bor i Stockholm kan vända sig till staden för att få stöd och hjälp i svåra situationer.

Kristdemokraterna anser att människors nätverk och de naturliga gemenskaper de ingår i ska tas till vara i socialtjänstens arbete. Engagemang och stöd från omgivningen ska ses som en tillgång som gör att det sociala arbetet kan bli framgångsrikt och att framstegen blir bestående. Socialtjänsten ska inta en stödjande roll till de naturliga gemenskaperna men det offentliga är alltid ytterst ansvarigt för att alla ska kunna leva ett tryggt och värdigt liv.

S:t Lukas

S:t Lukas har mottagning för psykoterapi, handledning och konsultation. De hjälper människor att betarbeta livsfrågor och psykiska problem. S:t Lukas insamlingsstiftelse erhåller bidrag om 1 mnkr år 2004. Kristdemokraterna anser att S:t Lukas verksamhet är angelägen och vill inte att verksamhet ska konkurrera med annan bidragsgivning inom socialtjänstnämnden. Anslaget om 1 mnkr år 2003 flyttas från socialtjänstnämnden till Kommunfullmäktige mm.

Hemlöshet

En framgång i arbetet med att motverka hemlösheten är intimt förknippad med hur staden vill samverka med frivilligorganisationerna. Den nya majoritetens första reella åtgärd på detta område innebär att tak-över-huvudet garantin ifrågasätts. Majoriteten vill strama åt möjligheterna för de hemlösa att utan att söka socialtjänstens tillstånd få tak över huvudet. Intrycket att nya majoriteten kommer att fokusera på kommunala insatser snarare än att ge frivilligorganisationerna utrymme och medel besannas. Den nu gällande tak-över-huvudet garantin måste finnas kvar. Därtill bör arbetet mot hemlösheten utvecklas med en stöd-garanti som tar vid där tak-över-huvudet garantin upphör. Den ska vara individuellt utformad och innefatta stöd och behandling mot missbruk/psykisk ohälsa. Stadsmissionens Bostället är exempel på en verksamhetsidé som det finns stort behov av.

Socialtjänstförvaltningen bör ges i uppdrag att utreda en med frivilligorganisationerna gemensam reception för hemlösa centralt i Stockholm. Där skulle både företrädare för kommunens olika enheter och för frivilligorganisationerna finnas till hands. Hemlösa som bara vill kontakta någon av representanterna ska självfallet ha rätt att göra så. Den som vill träffa socialtjänstens "tak-överhuvudet-jour" kan göra det och sedan direkt vända sig till någon av frivilligorganisationerna. Kontakt med enheten för hemlösas jourverksamhet borde också vara möjlig, liksom med landstingets vårdcentral för hemlösa. En samordning av detta slag skulle hjälpa många hemlösa att få stöd och hjälp.

En volontärbyrå har börjat arbeta som en fristående organisation. Den presenterades i samband med den frivilligmässa som staden och de frivilliga organisationerna arrangerade i augusti/september 2002. Volontärbyråns verksamhet är mycket viktig för att ge människor större möjligheter att komma i kontakt med en frivilligorganisation där deras insats kan göra stor nytta. Att volontärbyrå är en från staden fristående organisation visar att de frivilliga organisationerna gör en stor samhällsinsats.

Frivilligorganisationernas arbete är ovärderligt både när det gäller att förebygga hemlöshet och i fråga om att bygga upp det mänskliga nätverk som krävs för att många av de hemlösa stegvis ska kunna ta ansvar för ett eget hem. Detsamma gäller anhöriga, vänskretsen, tidigare arbetskamrater etc. till den som blivit hemlös. Även om staden kan finna en bostad krävs ett mänskligt engagemang från det civila samhället för att bostaden så småningom ska bli ett bestående och tryggt hem.

En del hemlösa har under längre tid varit i kontakt med offentliga myndigheter och har av en eller flera anledningar gradvis tappat förtroendet för dessa. Här kan frivilligorganisationerna spela en viktig roll, bland annat med att återknyta kontakten med de sociala myndigheterna. Staden bör därför kunna upphandla verksamhet som syftar till att stödja de hemlösa. Personligt ombud bör därtill utses av stadsdelsnämnden för varje hemlös som önskar en person som följer med till myndigheter, hyresvärdar etc. Rekrytering av dessa personliga ombud bör ske bland frivilligorganisationer.

Familjerådslag

Staden bör utveckla det arbetsätt inom socialtjänsten som innebär att man i det sociala arbetet tar tillvara familje-, släkt- och vänskapsrelationer som finns runt omkring den person som behöver hjälp. Familjen är vanligtvis en stor tillgång i svåra situationer. Familjerådslag bör i ökad utsträckning tillämpas inför omhändertagande av barn enligt Socialtjänstlagen. Stadens egen forsknings- och utvecklingsavdelning har visat att det är en arbetsmetod som vanligen är framgångsrik och som tar tillvara de naturliga gemenskaper som finns runt omkring.

Familjerådgivning

Den nya majoritetens syn på fristående alternativ och upphandling har slagit igenom också på familjerådgivningens verksamhet. Den intraprenad som verkat

de senaste åren återförs nu tyvärr till Socialtjänstnämnden. På detta område vore det angeläget att fler aktörer vore verksamma. Det kan staden bidra till genom att tillåta upphandla fler familjerådgivningsverksamheter. Staden lever i dag inte upp till målet om högst tre veckors väntetid. För att minska kötiden bör staden utöka stödet till familjerådgivningen. Det finns flera privata familjerådgivningsföretag, som skulle kunna bidra med alternativa metoder, t.ex. mer förebyggande parutbildning och relationsvård. Kristdemokraterna anslår 5 mnkr mer än majoriteten för att minska väntetiden från tre månader till tre veckor.

Efterfrågan på familjerådgivning har ökat drastiskt när det gäller unga par under 35 år. Tidigare erfarenheter visar att många par väntade allt för länge med att söka hjälp och att problemen då hade hunnit fördjupas. Det är positivt att de yngre efterfrågar hjälp tidigare då möjligheterna att ta till sig hjälp bör vara större. I Stockholm har tillströmningen ökat med 20 % de senaste tre åren.

Familjecentraler bör utvecklas i stadsdelsnämnderna. Vid dessa kan till exempel ungdomsmottagning, familjerådgivning och BVC samordnas.

Minskat socialbidragsberoende

Majoriteten har anslutit sig till den ambition som förra majoriteten arbetade utifrån; att halvera antalet personer i behov av försörjningsstöd. Emellertid innebär de försämrade tillväxtförutsättningarna i kombination med skattehöjningarna och majoritetens allmänna inriktning att målet blir svårt att nå. 2003 minskades därtill anslaget för arbetsmarknadsåtgärder i stadsdelsnämnderna vilket försvårar offensiva åtgärder. Allt detta kommer självfallet att leda till att fler personer behöver kompletterande försörjningsstöd och att målet om totalt minskat försörjningsstöd inte kan nås.

Kristdemokraterna vill se en annan politik med bättre förutsättningar för tillväxt och företagande. Genom att därtill fortsätta det målmedvetna arbetet med att snabbt ordna arbete för nyanlända invandrare och satsa på arbetsmarknadsanpassade utbildningar bör socialbidragsberoendet kunna minska med ytterligare 55 mnkr.

Samverkan med landstinget

Ett gemensamt huvudmannaskap mellan staden och landstinget skulle underlätta arbetet med de grupper av medborgare som har behov av åtgärder både från landstingets och stadens sida. Det kan gälla barn i behov av barnpsykiatriska utredningar samt psykiskt funktionshindrades och hemlösa medicinska och psykiatriska problem. Ett gemensamt vårdutskott tillsammans med Landstinget bör övervägas. Ett sådant utskott eller en gemensam nämnd är en nödvändig åtgärd.

Gruppbostäder

För att bibehålla kontinuitet samtidigt som man får en ökad mångfald bland utförare införs en kundvalsmodell. Det innebär att konkurrensupphandlingar av befintliga gruppbostäder avbryts (om inte initiativet kommer från de boende

eller personalen själva) Däremot bör nystartade särskilda boenden drivas i privat regi.

Mångfalden av olika inriktningar på gruppboenden kan stödjas genom fri etablering och genom att privata initiativ underlättas.

Stiftelsen Hotellhem i Stockholm

Staden ska stödja Stiftelsen hotellhems verksamhet med genomgångsbostäder för vuxna och ungdomar. Stiftelsen har också möjlighet att erbjuda omvårdnadsboende för den som behöver extra stöd i sitt boende. Behovet av omvårdnadsplatser är stort och en kraftig utbyggnad bör ske under de närmaste åren. För den som sköter sitt boende hos stiftelsen kan den fungera som bostadsreferens och öka möjligheten att ta sig in på den ordinarie bostadsmarknaden. Kommunfullmäktige beslutade under 2001 om förändringar av verksamheten vid Stiftelsen Hotellhem och om att en samlad översyn av stadens hela boendeproblematik för de grupper som bor hos stiftelsen skall genomföras.

Stiftelsen ska även fortsättningsvis ha ansvaret för genomgångsbostäder för flyktingar. Det påbörjade arbetet med att sprida ut dessa boenden till insprängda enheter ska fortsätta.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för **socialtjänstnämnden** godkänns.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

Socialtjänstnämnden ges i uppdrag att:

2. Vidareutveckla tak-över-huvudet garantin genom införandet av en stödgrant. Den ska vara individuellt utformad och innefatta stöd och behandling mot missbruk/psykisk ohälsa samt stöd att gå vidare i ett trappstegsboende.
3. Socialtjänstförvaltningen bör ges i uppdrag att utreda en med frivilligorganisationerna gemensam reception för hemlösa centralt i Stockholm.
4. Ett gemensamt vårdutskott tillsammans med Landstinget bör övervägas.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Myndighetsutövning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har som huvuduppgift att fullgöra myndighetsutövningen. I detta arbete utgör miljöbalken, miljöprogrammet och stadens strategi för kvalitet och utveckling viktiga utgångspunkter. Möjliga effektiviseringar och samordningar till följd av den nya miljöbalken bör beaktas och tas

tillvara i utvecklingsarbetet tex. bör nämnden utveckla egenkontrollprogram inom olika områden. Nämnden bör även undersöka möjligheterna att utveckla myndighetssamarbetet med andra kommuner i regionen.

Kristdemokraterna anser att miljö- och hälsoskyddsnämndens självförsörjningsgrad ska öka. Idag är försörjningsgraden för tillsynsverksamheten cirka 40 procent. Miljöbalkens intention är att full avgift ska tas ut för tillsynen. En viss förbättring av kostnadstäckningen har skett genom den nya taxan.

Det är viktigt att miljö- och hälsoskyddsnämndens motprestation ökar i den omfattning som tillsynsavgifterna ökar dvs. servicen gentemot medborgare och företagare bör öka när tillsynsavgifterna ökar. Servicen kan vara till exempel utökad information till företagare samt feedback om hur miljösituationen förbättrats med anledning av den skärpta tillsynen. Det är också angeläget att taxan får vara stabil i några år för att taxehöjningar ska ge stadens företagare möjlighet att budgetera utgifterna med större säkerhet. Det är dock angeläget att taxan höjs till budgetåret 2004 för att öka miljö- och hälsoskyddsnämndens självförsörjningsgrad inom området. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ges i uppdrag att planera för en ökad självförsörjningsgrad.

Kristdemokraterna vill prioritera tillsynsarbetet och föreslår att miljö- och hälsoskyddsnämnden får ytterligare 2 mnkr till att förstärka egenkontrollen och till att arbeta förebyggande inom ett flertal olika områden. Exempelvis ser vi gärna att företagens egenkontroll förstärks och framförallt behöver de mindre företagen få stöd att utveckla sin egenkontroll. Fastigheters miljöpåverkan är omfattande och med anledning av det ökade byggandet i Stockholm finns behov att stärka egenkontrollen och tillsynen inom byggsektorn. Andra viktiga områden som bör prioriteras är förebyggande allergiarbete framförallt med allergirond och egenkontroll på skolor och förskolor samt en förstärkt tillsyn och stöd att utveckla egenkontrollprogram inom livsmedelsområdet.

Miljöprogram

Kommunfullmäktige har beslutat om ett nytt miljöprogram som ska gälla för perioden 2002-2006. Miljöprogrammet ska genomföras av stadens bolag och förvaltningar. Det är viktigt att miljöprogrammet kopplas till det integrerade ledningssystemet (ILS) som kommunfullmäktige beslutat om. Idag saknas fortfarande nyckeltal inom miljöområdet i det integrerade ledningssystemet och det bör snarast tas fram nyckeltal som harmoniserar med miljöprogrammet. Dessa nyckeltal skall följas upp av bolagen och förvaltningarna.

Markföroreningar

Kristdemokraterna vill i första hand bebygga redan exploaterad mark och vill att byggandet fortsätter i den takt som varit under de senaste åren. För att möjliggöra ökat byggande så behöver mer mark saneras. Majoritetens förslag som innebär att staden ska betala miljösynder som andra aktörer bidragit med riskerar undergräva det system för finansiering av marksanering som vi har idag. Grundprincipen är att förorenaren ska betala.

Det kan ibland vara svårt att belägga vem som är ansvarig för föroreningen. Då borde principen vara att staten går in och bidrar med resurser för marksanering. Kommunstyrelsen bör få i uppdrag att uppvakta regeringen till att ta ett större ansvar för marksaneringen och för att se över finansieringen av gamla miljösynder där förorenaren är svår att finna. Stockholm är Sveriges tillväxtmotor och den industri som är ansvarig för att marksanering nu är nödvändig har varit verksamhet som nyttjats för hela Sveriges del. Kristdemokraterna vill därför att arbetet med avsättningen av ”miljömiljarden” avbryts .

Trafikmiljö

Trafikens miljöaspekter utgör ett av stadens största miljöproblem. Kristdemokraterna anser att buller och luftföroreningar är viktiga att komma till rätta med för att Stockholmsborna ska få en bättre hälsa och stadsmiljö. Vi anser att det är viktigt att miljö kvalitetsnormerna inte överskrids. Nivån för normerna är satta utifrån människors hälsa. Det borde vara självklart att inte stockholmarnas och då framförallt barnens hälsa äventyras. De befinner sig på ”en metersnivå” och är kraftigt utsatta för avgaser.

Kristdemokraterna anser att satsningen på miljöbilar är en av stadens viktigaste framtidssatsningar inom trafikmiljöområdet. Vi vill att staden ytterligare skärper sina ambitioner och antar målet att inom fem år bör fem procent av nybilsförsäljningen vara miljöbilar. För att öka andelen miljöbilar i Stockholm behöver staden öka sina ambitioner och införa fler incitament på miljöbilsområdet. Stockholm bör snarast införa gratis parkering för miljöbilar, allra senast under år 2004, enligt den framtagna miljöbilsdefinition som gatu- och fastighetskontoret tagit fram. Staden bör arbeta för att en taxificka för miljöbilar placeras centralt utanför Stockholms centralstation. Det är angeläget att stadens satsning på att få fler företag intresserade av miljöbilar fortsätter samt att infrastrukturen för miljöbränsle byggs ut ytterligare. Staden skall fortsätta att tillskjuta medel så att nämnderna och bolagsstyrelsernas kostnader för miljöbilar inte överstiger kostnaderna för konventionella bilar.

Livsmedel

Kristdemokraterna vill ha tydligare krav på vilka baskunskaper den som hantlar livsmedel ska ha. Kristdemokraterna vill därför införa en behörighet, ett s.k. restaurangkörkort. Vår bedömning är att det kommer att leda till höjd standard på både lokaler och hygien. Flera restauranger och storhushåll ger inte personalen kontinuerlig utbildning och många har inte utbildning innan de startar en verksamhet. Flera av de små och medelstora restaurangerna är därtill inte med i någon branschorganisation vilket leder till att de fortlöpande inte utbildas i livsmedelssäkerhet. Staden bör därför utreda möjligheterna att införa ett körkort för livsmedelshantering.

Agenda 21

Det är viktigt att stödja det lokala Agenda 21-arbetet som finns i stadsdelsnämnderna. Syftet med Agenda 21-arbetet är att engagera medborgarna i lokalt miljöarbete i syfte att nå en hållbar utveckling. Hållbar utveckling inbegriper ekologi, sociala och ekonomiska aspekter. Arbetet med levande grönskande

gårdar ett utomordentligt exempel på en arbetsmetodik som ger ett ökat miljömedvetande och en bättre lokalmiljö. Kristdemokraterna vill därför stödja det lokala miljöarbetet.

En grundläggande tanke i Agenda 21 är underifrånperspektivet och därför vill kristdemokraternas att ansvaret för Agenda 21 ska ligga på lokal nivå och ej centralt på Miljö- och hälsoskyddsnämnden.. Vi vill att det ska finnas en Agenda 21-funktion i varje stadsdelsnämnd. Vi vill ge mer resurser till stadsdelsnämnderna för att själva gemensamt bygga upp en stödjande funktion på lokal nivå istället för att bygga upp en centralt stödjande funktion på Miljö- och hälsoskyddsnämnden. 3 mnkr avsätts för att bygga upp en samordningsfunktion för Agenda 21 på stadsdelsnämndsnivå.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för **miljö- och hälsoskyddsnämnden** godkänns.

Kommunfullmäktige beslutar följande.

2. Staden antar målet att inom fem år bör fem procent av nybilsförsäljningen i Stockholm vara miljöbilar.
3. Stockholm bör snarast införa gratis parkering för miljöbilar, allra senast under år 2004, enligt den framtagna miljöbilsdefinition som gatu- och fastighetskontoret tagit fram. (GFK)
4. Staden bör arbeta för att en taxificka för miljöbilar placeras centralt utanför Stockholms centralstation. (GFK)
5. Avslå att Stockholms stad skall bli en ekokommun.
6. Miljö- och hälsoskyddsnämnden uppmanas att planera för en ökad självförsörjningsgrad.
7. Uttala att ett körkort för livsmedelshantering införs.
8. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att uppvakta regeringen till att ta ett större ansvar för marksaneringen.
9. Ansvaret för stadens lokala Agenda 21-arbete skall ligga på lokal nivå.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

RENHÅLLNINGSNÄMNDEN

Västvärldens livsstil som innebär ett resursslöseri är inte långsiktigt hållbar. Vi måste bli mer effektiva i vårt resursutnyttjande. Det behövs en ny och mer miljövänlig och resurseffektiv teknik. För att minska avfallsmängden, behövs en kretsloppsanpassad utveckling, bland annat genom ett utökat producentansvar. När producenterna får ansvar för avfallet, ökar incitamenten att redan från början producera varor som går att demontera, återanvända och återvinna. Avfallshanteringen ska vara inriktad på att minska avfallet, återanvändning, återvinning och som sista hand energiutvinning. Avfallsupplagen måste upphöra.

Det är positivt att majoriteten i årets budget har antagit och utvecklat flera av kristdemokraternas förslag från förra årets budget. Det gäller bl a utvecklingen av biogasen samt den mobila insamlingen av farligt avfall.

Kompostering

Det är angeläget att källsorteringen ökar och att det skapas system för att hantera kompostering av det organiska avfallet. Allt avfall från växt- och djurliv bör i möjligaste mån behandlas för att på sikt utöka Stockholms produktion av biogas. Det är angeläget att samarbetet med Stockholm Vatten AB utvecklas för att öka biogasproduktionen.

Biogassopbilar

Idag har renhållningsnämnden flera biogassopbilar som hämtar avfall. Dessa är både tystare och miljövänligare. Detta utvecklingsprojekt borde utökas och målsättningen borde vara att alla sopbilar på sikt är en antingen en biogassopbil eller körs på annat miljöbränsle.

Fastighetsnära källsortering

Staden ska successivt öka den fastighetsnära källsorteringen av hushållsavfall. Därmed kan de gröna behållarnas antal reduceras. Fastighetsägarna måste medverka. Om inte utvecklingen mot fastighetsnära källsorteringen sker frivilligt bör vi överväga tvingande regler. I väntan på att den fastighetsnära källsorteringen införs måste förhållandena kring de nuvarande återvinningsstationerna förbättras och nedskräpningen minska. Därmed ökar medborgarnas beredvilighet att källsortera och vi får dessutom en renare stad och färre råttor.

Förskolor och skolor

Det är viktigt att ett medvetet miljöarbete bedrivs också på förskolor och skolor. Det bör därför vara gratis för stadens förskolor och skolor att lämna sorterat avfall.

Återvinningscentraler

Återvinningscentralerna har stor betydelse för att ta hand om avfall som inte kan lämnas på annat sätt. Det är viktigt att starta fler återvinningscentraler samt att skapa ett system för de som inte är bilburna att kunna lämna sitt avfall.

Farligt avfall

Möjligheterna att lämna farligt avfall måste förbättras. Kristdemokraterna vill införa ett system med ambulerande uppsamlingsbilar för farligt avfall (jämför med glassbilen) i stället för ett system som idag där uppsamlingen sker vid benstationerna. Kristdemokraterna vill se att detta system införs i hela Stockholm och inte enbart försöksverksamhet i liten skala.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för **renhållningsnämnden** godkänns.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

2. Uttala att projektet med biogassopbilar utökas.
Målsättningen borde vara att alla sopbilar på sikt är en antingen en biogas-sopbil eller körs på annat miljöbränsle.
3. Ge renhållningsnämnden i uppdrag att införa ett system med uppsamlingsbilar för farligt avfall.
4. Fler återvinningscentraler ska startas.
5. Renhållningsnämnden och utbildningsnämnden uppmanas att ta fram ett förslag som gör det möjligt för stadens skolor och förskolor att lämna sorterat avfall gratis.
6. Renhållningsnämnden uppmanas att skapa ett system för det som inte är bilburna att kunna lämna sitt avfall till återvinningsstationer.

KYRKOGRÅRDSNÄMNDEN

För finansieringen av stadens begravningsverksamhet utgår en särskild begravningsavgift. Avgiftens storlek fastställs av kommunfullmäktige och beräknas, redovisas och betalas ut till staden på samma sätt som kommunalskattemedel. Överskott och underskott i verksamheten avräknas mot kyrkogårdsnämndens resultatregleringsfond.

Nämnden skall i sin helhet finansieras av begravningsavgiften som fastställs av kommunfullmäktige. För 2004 uppgår begravningsavgiften till 7 öre per skattekrona.

STOCKHOLM VATTEN AB**Hammarby Sjöstad**

Det nya reningsverket samt de lokala reningsverken i Hammarby Sjöstad där ny teknik används och kommer att användas måste få tid och förutsättningar att få bli en fungerande verksamhet. Det är viktigt att Stockholm går i bräsch för att utprova ny teknik inom VA-området.

Biogasutveckling

Arbetet med att utveckla biogasproduktionen är angeläget. Det finns en stor potential att öka biogasproduktionen både inom Stockholm Vatten och inom renhållningsnämndens område. Det är positivt att Stockholm stad ska börja samverka med landstinget för att få avsättning för biogasen till SL:s bussar. Biogasen bör i första hand användas inom trafiksektorn eftersom det ger störst miljövinst. Staden har ett ansvar för att stimulera näringslivet för att skapa ett större intresse för biogas inom trafiksektorn. Det finns behov av fler tankstationer för biogas för både personbilar, bussar och övrig tung trafik.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraterna förslag till mål och utvecklingsdirektiv för 2004-2006 för **Stockholm Vatten AB** godkänns.

CENTRAL MEDELSRESERV

I Central medelsreserv *Till Kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* föreslår majoriteten att totalt 199 mnkr reserveras. Kristdemokraterna vill prioritera en satsning på låglönegrupper, hemlösa och frivilligorganisationer. Vi avstyrker generellt försök med arbetstidsförkortning till förmån för andra projekt för mer flexibel arbetstid. Kristdemokraterna ökar anslaget med 90 mnkr.

Kristdemokraterna föreslår följande förändringar i Central medelsreserv:

Till Kommunstyrelsens förfogande för förutsedda behov avsätts:

hemlösa 12 mnkr

frivilligorganisationer 8,1 mnkr

låglönegrupper 100 mnkr

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2004 och inriktning för 2005 och 2006 för Central medelsreserv godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

SPECIFIKATION AV EKONOMISKA FÖRÄNDRINGAR

se särskild fild